

GLASILO
DELOVNIH
LJUDI
OZD GIP GRADIS

GRADISOV VESTNIK

Leto XXIII

Ljubljana, februar 1981

štev. 274

Mitja Ribičič — Od sprejetih sklepov ne bomo odstopali

V okviru praznovanj slovenskega kulturnega praznika, je bil v Gradisu posvet o delu organizatorjev kulturnega življenja. Istočasno je bila v avli skupnih služb otvoritev razstave keramike in keramičnih izdelkov Aljoše in Gorazda Sotlerja. To zanimivo razstavo si je ogledal tudi predsednik republiške konference SZDL, tov. Mitja Ribičič s sodelavci. Po ogledu razstave se je še nekaj časa v zelo sproščenem razgovoru adhržal v Gradisu.

Glavni direktor inž. Saša Skulj je v kratkih besedah nanzal položaj in pomen Gradisa v slovenskem oz. jugoslovanskem merilu. Opisal gospodarsko stanje ter o prevzemu del v tujini.

Tov. Ribičič se je zanimal predvsem za izvajanje stabilizacijskih ukrepov, dvigu produktivnosti dela in iskanju notranjih rezerv, kako potekajo integracijski procesi in kakšne so naše perspektive. Mnogo

pa je bilo govora o delitvi OD in padcu realnih osebnih dohodkov. Omenil je, da je potrebno dati več poudarka nagrajevanju po učinku, zlasti pa dosledno izvajati sprejete gospodarske ukrepe. Podprl je skupno akcijo prevzema del v tujini v okviru z GAST ter menil, da je

slovensko gradbeništvo še vse preveč razdrobljeno.

Pohvalno se je izrazil tudi o kulturni dejavnosti, ki jo je potrebno še naprej gojiti in razvijati. Ob zaključku je obljubil, da bo Gradis še obiskal.

LOJZE CEPUŠ

v tej številki berite:

str. 3
III. kongres
samoupravljalcev

str. 4
Kulturno življenje
se prebuja

str. 12
Večer med našimi
delavci v Frankfurtu

Naših štirideset let

V letošnjem letu bomo ob razreševanju tekočih zadev vsakdanjega življenja in snovanja načrtov za delo v prihodnosti namenili posebno pozornost tistim velikim in burnim dogodkom iz revolucionarne preteklosti, ki so odločno usmerili naše korake na pot neodvisne, samoupravne socialistične družbe.

Izteka se 40 let od tistih težkih

dni, ko je bila v okupirani Ljubljani, sredi zaslužnjene Evrope ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda. Prižgala je žarek upanja, da trenutna zmaga fašističnih sil ni dokončna. Komaj tri mesece za zgodovinskim 27. aprilom je 22. julija 1941 počila prva partizanska puška; to je bil znak za splošno vstajo, ki se je končala z zmago naprednih

sil.

Dogodki pred 40 leti predstavljajo prelomna dejanja naše revolucije. Od tistih časov pa do današnjih dni je nastajala vrsta vrednot, ki so spreminjale naš pogled na svet, naše navade, naše življenje. Zaradi tega ne gre le za proslavljanje določenih dogodkov iz preteklih let. Gre za obeležje celotnega delovanja v tem obdobju, za rezultate, ki smo jih dosegli, za težave, s katerimi smo se borili.

Slovesnosti in proslave bodo zaradi splošnih prizadevanj za stabilizacijo bržkone nekoliko bolj skromne. Gre za to, da delovno in obnem slovesno obeležimo enkratnost naše revolucije in narodnoosvobodilne borbe, graditev ljudske armade, rast ljudske oblasti, razvoj samoupravne socialistične družbe in herojski patriotizem vseh naših narodov in narodnosti.

Zaradi pomembnosti jubileja in vsega dogajanja v preteklih 40 letih pa proslave ne bodo omejene le na posamezne datume, kot so 27. april, 1. maj, 22. julij, 29. november itd. Jubilej naj bi obeleževali vse leto.

V akcijo se vključuje tudi naš list. V prihodnjih številkah bomo namenili posebno pozornost omenjenim dogajanjem. V jubilejnem letu bomo objavljali prispevke, s katerimi si bomo prizadevali obeležiti obdobje naših štirideset let.

NIKO ISAJEVIČ

Predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič v razgovoru z glavnim direktorjem, ing. Sašo Skuljem

Mislimo na povečanje standarda naših delavcev

»PREPRIČAN SEM, DA JE VAM VSEM, KI AKTIVNO SODELUJETE NA TEM VELIČASTNEM KONGRESU SAMOUPRAVLJALCEV, JASNO, DA POMENI TA KONGRES NOV ŠE MOČNEJŠI KORAK K NA DALJNJEM RAZVIJANJU IN UTRJEVANJU DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA. ENO IZMEBISTVENIH VPRAŠANJ JE POVEČATI PRODUKTIVNOST DELA IN IZBOLJŠATI ORGANIZACIJO PROIZVODNJE.

KO GOVORIMO O VEČJI PRODUKTIVNOSTI DELA, MORAMO ISTOČASNO MISLITI TUDI NA POVEČANJE ŽIVLJENJSKEGA STANDARDA DELAVCEV.«

Tito na I. Kongresu samoupravljalcev

Dva kongresa samoupravljalcev sta za nami. Prvi je bil leta 1957 v Beogradu, drugi leta 1971 v Sarajevu. Tretji kongres pa bo letos spet v Beogradu. Bolj kot obletnice je pomembna vsebina in bolj so pomembne akcije, ki so sledile. Oba kongresa sta pomenila korak naprej. Besedam so sledili rezultati in izpolnitve v ustavi. Sprejeli smo Zakon o združenem delu in razvoj samoupravljanja gre dalje in še nenehno utrjuje in izpopolnjuje. Vzporedno z razvojem samoupravljanja se od časa do časa pojavijo tudi nekatere ovire, ki pa niso nepremostljive, seveda če jih bomo znali sproti in z vso odločnostjo odpravljati. Tu pa se že pridružujemo vsebini in pomenu III. Kongresa, kjer že danes v pripravah vsi sodelu-

jemo. Naloge, ki smo si jih zastavili so jasne, kajti v prvi plan smo postavili borbo za gospodarsko stabilizacijo, v okviru te pa nenehno skrb za izboljšanje življenjskih pogojev gradbenih delavcev.

Na obeh kongresih so aktivno sodelovali številni gradbinci, med njimi tudi gradisovci. Tako sta na prvem kongresu sodelovala Lojze Cepuš in Lojze Capuder, na drugem pa Stane Uhan, Tone Zaletelj in Franc Zupančič. Prepričani smo, da bo na tretjem kongresu sodelovalo še več Gradisovih delavcev.

V nadaljevanju objavljamo razpravo tov. Cepuša na I. kongresu ter tov. Uhana na drugem. Obe sta po svoje zanimivi. Lahko pa trdimo, da so se tudi takratni predlogi in zaključki kongresov v veliki meri ure-

snili. Pa pogledjmo vsebino obeh razprav:

STANE UHAN

Potrditev in nadalnja usmeritev samoupravne poti naše družbe

Pred desetimi leti, maja 1971 je bil v Sarajevu v novih prostorih Skadarlije, drugi kongres samoupravljalcev Jugoslavije.

Udeležba Gradisa je bila na tem kongresu več kot opazna, saj smo sodelovali na treh področjih:

1. Pripravili smo posebno brošuro **FORMIRANJE IN DELITEV DOHODKA V GRADBENIH**

DELOVNIH ORGANIZACIJAH (prispevek GRADISA Ljubljana) v kateri smo prikazali predvsem naš sistem delitve. Brošura je bila tiskana v vseh jezikih jugoslovanskih narodov in narodnosti v 8.000 izvodih.

2. V prostorih Skadarlije smo pripravili posebno razstavo, na kateri smo v slikah in grafikoni prikazali dejavnost in uspehe Gradisa.

3. Kongresa so se udeležili trije naši delavci: Tone Zaletelj, Franc Zupančič in Stane Uhan. Naši delegati so aktivno sodelovali v razpravi ki so potekale na štirih tematskih področjih.

Drugi kongres je bil v času gospodarskih sprememb (stabilizacijski ukrepi so bili prav tedaj podobni sedanjim) in političnih sprememb, ki so bile očitne zlasti v tedanjih ustavnih amandmajih.

Vtisi kongresa so bili — lahko se reče — enkratni. Na novo zgrajeni prostorih sarajevske Skadarlije so predstavljali tedaj dosežek v jugoslovanskem merilu. Spomnim se, da so šaljivci tedaj pravili, da je ljubljanska dvorana Tivoli trafika v primerjavi s Skadarlijo.

Ton je dal kongresu Tito s svojim uvodnim in zaključnim govorom. Ob tišini tik pred njegovim govorom, večkrat med govorom in še zlasti ob navdušenem odobravanju govoru, vključno z Gromikom »Družje Tito mi ti se kunemo...«, morajo normalno čutečim Jugoslovanom — bržkone pa tudi številnim gostom — sprehoditi mravljinčji telesu. To so občutja, ki jih je težko opisati, doživiš jih v ozračju, ki ga tako dobro postavljena kamera ni mogla več pričarati gledalcu v zaprti prostoru. Kdor se je kot športnik naviha kdaj močno ogrel, bi znal približno soditi o takšnih občutjih.

Na kongresu je bilo zares veliko razpravljalcev in še več razprav (nekaj sto razprav je bilo zaradi pomanjkanja časa kar oddanih).

Posebej sem si zabeležil te Kar deljeve besede, ki najbrž ne bodo postale blede niti čez sto let, ne tam:

»Slabosti v naših vrstah, nesposobnost posameznikov ustvarjajo politike politikanstvo iz skrbi za veka skrb zase, iz politizacije množice pa manipulacije z njimi.«

432

Kongres radniških svetov

Sve ove i slične pojave treba imati u vidu da bi se putem novih propisa o radnim odnosima regulisalo i da bi se u istom smislu razvijale aktivnosti radničkih saveta tako da se na terenu ne stvaraju nepotrebni politički problemi.

ALOJZ CEPUŠ, normirac, član radničkog saveta Gradbenog podjelja »Gradis, Ljubljana, Gradilište Sočlanj:

Nedvojno da smo ljudi u gradbeništvu dosegli velike rezultate na području delavskega samoupravljanja. So pa gotovi problemi na katere kot upravljalci gradbenih podjetij neletimo. Za gradbeništvo so značilne nekatere specifičnosti, ki dajejo panogi v znanstveni meri svoj pečat. Ena teh značilnosti je sezonsko vprašanje. Osnovni varek za sezono su vremenske razmere. In prav ta sezonski značaj dela doslikrat odbija razne mlade kadre gradbeništva. Dejstvo je da imajo na sezono veliki vpliv ljudi ugatajoči krediti, nepripravljeni tehnički elaborati — investicijske politike in končno doslikrat nerazčiščeno pojmovanje pravic članov kolektiva. Kod rezultat vseh teh objektivnih in subjektivnih dejstev je visok odstotek sezonskih delavcev, ki dosega za razdobje 1949/55 cirka 41%.

Sezonski značaj gradbeništva in neurejene razmere v pogledu plačevanja povzročata menjavanje kadrov iz te stroke v taki meri kot v nobeni ostali panogi. Tako menjavanje kadra negativno vpliva na produktivnost dela. Razumljivo pa je tudi, da se to odráža v delu samoupravljanja. Če v gradbeništvu ne bomo imeli stalnih kadrov in se borili za njihovo stalno zaposlitev ne bomo dosegli zadovoljivega uspeha.

V zvezi s tem se nam odpira nov problem to su stanovanjske vprašanja gradbenih delavcev. Sedanji stanovanjski problem leko na gradbiščih v barakah kakor stanje družinskih stanovanj je precej pereče. Pri izgradnji naselij v barakah na gradbiščih se je v praksi pokazalo da ljudi tako investitor kot sama podjetja, kar povzroča neke zelo neudobno prostore naših delavcev ki se po napornem delu v takem prostoru ne morejo niti normalno odpočiti. Ekonomski računice kaže, da so lesene barake tri krat dražje kakor zidani prostori, kljub temu pa še vedno dalejši barake naprej.

Le z gradnjo stalnih stanovanj bo možno ustiliti kvalificirane delavce, tako pa ne moremo nuditi gradbenemu delavcu primernih stanovanj, je isti primoran potovati iz podjetja v podjetje ali pa nekje v Prekmurju zgradi skromno bajtlo ter se mesečno vračati k svoji družini.

Četrta komisija

433

Premalo razumevanja je tudi od strani raznih organov glede določenih lokacija stanovanj kol tudi nerazumevanje za podelitve stanovanjskih kreditnih sredstev. Precej podjetij je zaprosilo kredit pri republiku kamor so odvejala gradbena podjetja 10% prispevek, toda iz tega fonda je le par podjetij prejelo minimalne zneske.

Naslednji problem pa je vprašanje ureditve pokojnine pokojnih gradbenih delavcev. Po eni strani trdimo, da gradbeništvo ni sezonski značaj dela, po drugi strani pa se gradbenim delavcem ko uveljavljajo pokojnino v skoraj vseh primerih prizna le 8 mesecev na leto. Za rešitev gornjih treh primerov predlagam:

1. Da pri preostanku dohodka podjetja s tarifnim pravilnikom določimo primeren fond za reševanja vprašanja preživljanja delavcev v času mrtve sezone odnosno ne dela.

2. Preučiti možnosti kako bi povpešili hitrejšo zgradnjo stanovanj za gradbene delavce, odrediti v te svrhe iz kreditnega stanovanjskega fonda gotove sredstva.

3. Posamezni OLO-ji naj takoj dodelijo primerna strnjena zemljišta za stanovanjske zgradbe gradbenih delavcev v pozameznih podjetjih.

4. Da se odobri posameznim združenim kreditu iz stanovanjskega kreditnega sklada.

5. Da bi se amortizacija, ki se na osnovnih sredstvih, to je barakah univerze, uporabi za gradbeni fond na osnovi katerega bi bilo možno ustati kreditni stanovanjski fond.

6. Da se gradbenim delavcem štuje v pokojnine ljudi čes ko vstod čime in vremenskih neprilik ni mogol delati.

7. Da se proučijo vse možnosti, da bodo načrti in vse ostale stvari v zvezi z gradnjo pravilno in pravočasno razporejeni tako, da se bodo gradbena podjetja že v polnem času lahko pripravila za delo preko zime.

MILOŠ MICEVIĆ, zidar, član radničkog saveta Građevinskog preduzeća »Radnik, Sarajevo, — gradilište Gorazde:

Po osnovanju radničkih savjeta u našoj zemlji, kod nas su neki ljudi izražavali bojazan da radnici neće moći, odnosno neće biti u stanju da upravljaju privredom, ali prakse je pokazala da su oni u stanju da sami proizvode i sami upravljaju.

Neki listovi stranih zemalja i danas kažu da su radnici kod nas siromašni, a mi im kažemo sa ovog mjesta da mi volimo svoju »sirotinju« ovakvu kakvu imamo danas nego njihovo bogatstvo i odnose u društvu kakve oni imaju.

Kongres radničkih saveta

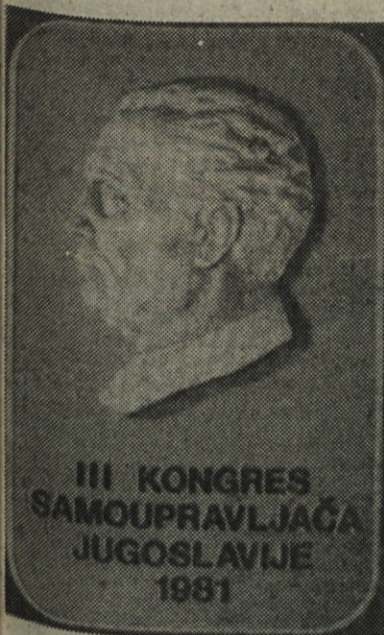
Iz knjige: Kongres radničkih saveta

III. Kongres samoupravljalcev Jugoslavije

Krepitev samoupravnega družbenoekonomskega položaja delavcev

Večina naše dejavnosti bo v času do 16. junija posvečena predpripravi in aktivnosti na III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije, ki bo v Beogradu. Tudi v našem časopisu bomo aktivno sodelovali v tem procesu, saj se zavedamo, da je III. kongres samoupravljalcev letos najpomembnejši družbenopolitični dogodek v Jugoslaviji, z določeno odmevnostjo tudi v svetu.

Gre predvsem zato, da tudi mi sodelujemo v pripravi na kongres. V preostalih petih mesecih bomo v Gradisu morali delovati tako, da bo III. kongres samo končni izraz aktivnosti s katerimi dograjujemo ter izboljšujemo tisto, kar moti še hitreje uveljavljanje socialističnega

samoupravljanja v naši družbi, pa tudi v naši delovni organizaciji.

V vsaki številki Gradisovega vestnika bomo objavljali posebno prilogo posvečeno III. kongresu samoupravljalcev. Januarja je prvi prispevek že bil objavljen. S tem želimo doseči kontinuiteto obveščanja o pripravah na kongres, s posebnim poudarkom na tej aktivnosti v naši lastni sredini, v Gradisu.

V tej številki objavljamo del zapisa pogovora novinarja Jožeta Jagodnika s predsednikom republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in predsednikom koordinacijskega odbora SRS za pripravo III. kongresa Vinkom Hafnerjem, ki je bil objavljen v odaji Radia Ljubljane »Studio ob 17.-ih« 3. februarja letos.

Kot predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije ste

veliko na terenu in v neposrednem stiku z delovnimi ljudmi — in rekli smo, da moramo v pripravi na III. kongres nekako odsliskati položaj, v kakršnem smo. Kakšen je ta položaj?

Ta položaj je — kot sem že rekel — v združenem delu zelo resen: povezan je s celo vrsto gospodarskih težav, ki prihajajo deloma od zunaj, deloma pa so se porodile v naših družbenih razmerah in razvojnih problemih. Vendar mislim, da je treba premagovanje teh težav neposredno povezati z aktivnostmi za pripravo kongresa. V tem je zveza sindikatov pomemben nosilec priprav na kongres. Za to imamo že pripravljene konkretne programe, žal le bolj na ravni federacije in republike, deloma tudi občine, ne pa še v osnovnih organizacijah zveze sindikatov v tozdi in delovnih skupnostih. Naša naloga je, da dosežemo tudi to.

Končno je tudi prav, da v osnovnih organizacijah dosežemo to mobilnost in akcijsko sposobnost za premagovanje vsakodnevnih težav.

Prav, naloga sindikatov — ki so navsezadnje organizirani v vseh organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih — je ustvarjati pozitiven odnos in pozitivno vzdušje med delavci za uspešne priprave na kongres in za njegovo pravo družbeno odmevnost.

Sindikati so samo eden od nosilcev priprav na kongres. Tu sta še zlasti pomembni socialistična zveza delovnega ljudstva kot organizirana fronta socialističnih sil in seveda zveza komunistov kot avantgarda delavskega razreda in najbolj vplivna družbena sila. Zato moramo priprave na III. kongres tesno povezovati tudi s pripravami na 9. kongres Zveze komunistov Slovenije in na 12. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Te priprave so se že začele. Res je, da gre za povsem različne funkcije kongresa samoupravljalcev in kongresov ZK, toda temeljni cilj je isti: krepitev samoupravnega družbenoekonomskega položaja delavca in zagotovitev stabilnega družbenega napredka. V Sloveniji se na to resno pripravljamo.

Sporočilna vrednost kongresa samoupravljalcev bo v njegovi resoluciji in v njegovih dokumentih. Kako bomo pristopili k snovanju kongresne resolucije?

Pravzaprav so osnovna izhodišča za vsebino kongresa že podana s tezami, ki so bile objavljene in se je razprava o njih praktično že začela.

V pripravi je tudi že osnutek resolucije in ta bo predvidoma tja do konca marca ali v začetku aprila že v neposredni javni razpravi v vseh tozdi, v vseh družbenih organizacijah itd. Seveda bo razprava o vsebini resolucije lahko veliko pripomogla k njeni izpopolnitvi še na samem kongresu.

Vendar, bistvo kongresa in priprav nanj ni v njegovi resoluciji in v njegovem poteku, bistveno je spodbujanje delavcev in celotne družbe, da priprave na kongres izrabijo za lastno kritično preverjanje stvarne razvitosti samoupravnih odnosov v vsakem konkretnem delovnem in družbenem okolju. Vsakdo mora iz teh priprav povzeti svoje konkretne sklepe, kako naprej z razvojem samoupravljanja, recimo npr. tudi v tako pomembni OZD kot je RTV Ljubljana in pri drugih. Vsak zase ima svoj delež pri uveljavljanju priprav na kongres, toda hkrati tudi pri oceni lastne situacije za iskanje spodbud za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov pri sebi. To bi v največji meri mobiliziralo delavce v vsakem okolju za napredek samoupravljanja in za uspešen potek kongresa. Zato je seveda glavni prispevek k uspehu v zavzetosti delovne baze za spreminjanje družbenih odnosov in v tem je prava vrednost kongresa in njegov smisel. Sicer je lahko tako, kot smo že uvodoma povedali, da bo kongres lahko zelo mogočna organizacijska in vsebinsko dobro speljana družbena manifestacija. Toda to nikakor ni dovolj. Da bi kongres dosegel svoj namen, je bistvena njegova odmevnost v samih pripravah, v spreminjanju razmer v družbeni bazi in seveda tudi odmevnost v celotni družbi po kongresu. To pa je možno doseči samo s temeljito in poglobljeno pripravo. Zato moramo priprave voditi tako, da bo kongres imel prav tako ali vsaj podobno odmevnost, kot sta jo imela prva dva in kakršen je bil njun vpliv.

Tudi sicer v osnovnih organizacijah zveze sindikatov ta čas potekajo številne aktivnosti — omenimo naj le razprave ob sprejemanju zaključnih računov, potem priprave pri sprejemanju načrtov razvoja, poleg tega so tu še sindikalne volilne konference. Jasno je, da bo treba vso to široko paleto aktivnosti nekako povezati. Kako?

Vprašanje je zelo pomembno, kajti važno je, da priprave na kongres povežemo z reševanjem vseh praktičnih ekonomskih in družbenih vprašanj v našem združenem delu in

v družbi, in da hkrati izkoristimo vse oblike sestajanja delavcev, politične sestanke in druge, za informiranje delavcev o vsebini in pripravah na kongres ter o zahtevi, da sami ocenijo svoj lasten družbenoekonomski položaj. Trenutno je npr. zelo pomembna priložnost obravnavanje zaključnih računov za leto 1980, ko bodo delavci poleg sprejetja zaključnih računov razpravljali tudi o predvidevanjih v svojih planskih aktih za letošnje leto skladno s smernicami za stabilizacijo, z dogovorom o razporejanju dohodka, ko bodo to povezovali tudi s sprejetjem srednjeročnih planov itd. Zato bi kazalo te sestanke še bolj izrabit — poleg solidne obravnave vseh teh vprašanj — tudi za animiranje delavcev za kongres. Želim povedati, da je zelo pomembno povezati obravnavo kongresne tematike z uresničevanjem gospodarske stabilizacije. Razprave je treba brezpogojno izkoristiti za krepitev odgovornosti delavcev samih za dobro gospodarjenje. Kongres in priprave nanj naj bi utemeljile aktualno družbeno dejstvo, da ni dobrega samoupravljanja brez dobrega gospodarjenja in povečane produktivnosti dela, in obratno. Ne moremo si misliti, da je dobro gospodarjenje včasih izkazano le na videz. Videti ga je treba tudi v zaključnem računu, v krepitvi samoupravnega družbenoekonomskega položaja delavcev.

Seveda je v tem trenutku to tudi hkrati del naših težav in problemov v pripravah na kongres. Že nekaj časa nazaj se namreč delavci, vodilni sestavi in politične organizacije v združenem delu močno angažirajo na tekočih gospodarskih problemih, gospodarski nestabilnosti, problemu reprodukcijskega materiala, cen itd. To jih na nek način vodi v nekakšen družben, političen in gospodarski pragmatizem, v reševanje iz dneva v dan, iz rok v usta, in jih odriva od reševanja globljih ekonomskih in družbenih odnosov, samoupravnih, ki pa so trajni temelj ekonomske stabilnosti in napredka. Zato je zelo pomembno, da prav v tej situaciji, ki na videz ni ugodna za pripravo kongresa, vendar vse to izkoristimo za vsebinske priprave nanj, kot vodilo razvoja samoupravnih odnosov in ekonomske stabilizacije. Videti moramo, kako se samoupravljanje in gospodarjenje povezuje, da je samoupravljalac hkrati tudi odgovoren gospodar, da ne vidi samo svojih pravic, ampak tudi svojo globoko odgovornost za to, kar se dogaja.

CVETO PAVLIN

Strokovnega posveta o kulturnem življenju v Gradisu se je udeležila večina kulturnih animatorjev iz naših tozdov

Kulturno življenje se prebuja

Posveta o delu organizatorjev kulturnega življenja v Gradisu so se med drugimi udeležili tudi predsednik zveze kulturno prosvetnih organizacij SRS tov. Jože HUMER ter strokovni sodelavec za kulturno dejavnost pri RS ZSS tov. Dare Hvalica. Razstavo pa si je ogledal še predsednik republiške konference SZDL tov. Mitja Ribičič z drugimi visokimi gosti, ki so se pozneje v razgovoru pri glavnem direktorju zanimali za gospodarske razmere v Gradisu, za izvajanje stabilizacijskih ukrepov, kot za kulturno življenje v Gradisu.

Posvet se je pričel z otvoritvijo razstave keramike in keramičnih izdelkov, danes že priznanih umetnikov Aljoše in Gorazda Sotlerja.

Potreba po uveljavljanju novih družbeno ekonomskih odnosov v kulturi in razvijanju kulturnega življenja v Gradisu ni nova, temveč sega daleč nazaj v leta prve petletke. Imeli smo lastne kulturne prireditve, svoje dramske skupine (Šoštanj, Maribor, Ravne) pevske zборе, organizirani so bili čitalniški krožki, skratka kulturno življenje je bilo pestro in razgibano.

Vmes je zavladalo določeno mr-

tvilo in šele po 8. kongresu ZSS se je kulturno življenje obnovilo, seveda v nekaterih TOZD bolj ali manj uspešno. Odvisno pač od razumevanja poslovnih struktur ter od sposobnosti in hotenj kulturnih animatorjev v TOZD. Žal smatrajo nekateri kulturo še vse preveč kot privatno stvar posameznikov in ne kot bistveni element razvoja človekove osebnosti, ki neposredno vpliva na večjo produktivnost, na samoupravljanje, na medsebojne bolj humane odnose in bogatejšo osebno življenje gradbenih delavcev.

V tem smislu je potekal nedavni posvet o kulturnem življenju v Gradisu, na katerem sta aktivno sodelovala tudi Jože Humer, Dare Hvalica.

Iz vsebinsko bogate razprave navajamo le nekatere bistvene misli in ideje, ki nam bodo koristno služile pri nadaljnjem delu.

Planiranje kulture mora najti svoje mesto že v vsakoletnem gospodarskem načrtu in srednjeročnih planih vsake TOZD. Skrb za kulturno dediščino je naloga nas vseh, je sicer povezana z materialnimi možnostmi, ki pa nikoli ne sme pristati na zadnjem mestu naše dejavnosti, oziroma imeti značaj nekaj vsiljenih obveznosti.

Delavcem je potrebno pokazati različne kulturne možnosti in vse še tako skromne njihove ideje in predloge podpreti ter v okvirih možnosti tudi realizirati. Pomembno je, da so delavci seznanjeni s temeljnimi izhodišči kulturnega življenja v Gradisu, kot tudi s kulturno dejavnostjo bližnje in dalnje okolice.

Mnogo je bilo govora o delu in kulturnem življenju v naših samskih domovih, organiziranju raznih pri-

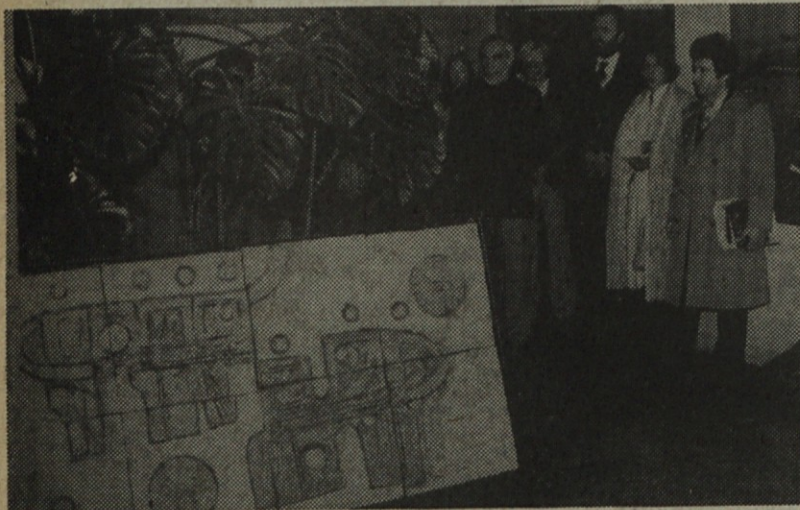
reditvev, predavanjih organiziranih oz. dopolnitve sindikalnih knjižnic, organiziranju raznih razstav delavcev-amaterjev, čitanju časopisov in še vrsto drugih aktivnosti, ki niso povezane z velikimi stroški, pač pa veliko volje in truda, da zopet napravimo na tem področju korak dalje!

Ob zaključku posveta so sprejeli vrsto sklepov ter se dogovorili za organizacijo seminarja za organizatorje kulturne dejavnosti, ki bo predvidoma v mesecu marcu.

LOJZE CEPUS

Predsednika RK SZDL, Mitjo Ribičiča je v imenu Gradisa pozdravil direktor KSS, Lojze Cepuš

Pred posvetom o kulturnem življenju v Gradisu smo odprli razstavo Aljoše in Gorazda Sotlerja

Strokovnega posveta sta se udeležila tudi Jože Humer, predsednik Zveze kulturno prosvetnih organizacij SR Slovenije in Dare Hvalica, strokovni sodelavec za kulturno dejavnost pri RS ZSS

Celjani v novem poslovnem letu

Leto 1981 bo zelo težko za gradbenike, saj stabilizacija in omejevanje investicij prizadene najbolj prav le-te. Vsi se zavedamo, da je dobra konjunktura in ekstenzivnega razvoja v gradbeništvu za nami in da bo nekaj let situacija precej težka. Potrebno bo predvsem zmanjšati stroške, povečati produktivnost in izboljšati organizacijo dela, po drugi strani pa se veliko bolj angažirati pri delih v tujini, kjer je za enkrat dela še dovolj. Večjo pozornost bo treba posvetiti tudi kadrovanju.

Angažiranost v letošnjem letu

Tržne perspektive so za TOZD GE Celje v letu 1981 zadovoljive. V preteklem letu so bile prevzeta precej velika in obsežna dela, ki se bodo v glavnem izvajala in nekatera dokončala v letošnjem letu. Stanje prevzetih del je zaskrbljujoče zaradi nevsklajene dinamike finančnih sredstev investitorjev s kapacitetami tozda. Zato bo potrebna še večja koncentracija kapacitet pri delih, ki nimajo omejitev in težav pri dotoku sredstev, kar bo zahtevalo izredno mobilnost. Na področje občine Celje odpade 29,8 % prevzetih del, na ostale občine celjske regije 36,6 % in ostalih 33,6 % pa na dela izven celjske regije, gre predvsem za gradbišča v Ljubljani, Novem mestu in Ribnici.

V celotni angažiranosti je 250 milijonov dinarjev stanovanjske gradnje kar predstavlja še vedno močno prisotnost, okoli 25 %, na področju te vrste gradnje. Zato je tudi postavljena naloga razvojni službi in projekti za intenzivno delovanje na področju tehnologije in industrializacije pri stanovanjski gradnji.

V sodelovanju s Ingradom gradi naš tozđ novo bolnico v Celju, pre-

cej obsežna so tudi dela na prestavitvi rudnika Velenje, dovršuje objekte za IMV v Novem mestu, gradi mlekarno v Žalcu, objekte za Cinkarno v Celju, PTT objekt v Velenju, stanovanja gradijo v Velenju, Ljubljani in Celju, kjer imajo v gradnji 100 stanovanj, letos pa bodo začeli graditi še 126 stanovanj. Dela je za letos še dovolj, pravijo v Celju.

Možnosti sodelovanja

Naš tozđ v Celju dokaj uspešno sodeluje z drugimi gradbenimi organizacijami celjske regije. Omenili smo že kooperacijo s Ingradom pri dokaj obsežni gradnji nove bolnišnice. To sodelovanje temelji na pozitivnih izkušnjah iz leta 1979, pri gradnji dijaških domov v Celju. Pri ureditvi cest in zunanji ureditvi sodelujejo predvsem s Nivojem iz Celja, GIP Vegrad pa je kooperant pri finalnih zidarskih delih v stanovanjski gradnji.

Pri kooperaciji z obrtniškimi in instalacijskimi delovnimi organizacijami je poudarek na sodelovanju predvsem s tistimi delovnimi organizacijami v občini kjer se dela, vendar samo na podlagi razpisov in konkurenčnosti na trgu.

Pri oddaji del imajo prioriteto gradisovi tozdi (KO, LIO, OGP), vendar tudi v okviru tržnih cen.

Dohodkovne oblike niso zaživele, saj ni pripravljenosti kooperantov niti na področju stanovanjske gradnje, kjer so za tako obliko sodelovanja dani vsi pogoji.

Kdaj industrializacija v Gradisu?

V Celju ugotavljajo, da na področju industrializacije v njihovem tozdu, kot tudi na ravni celotnega Gradisa zaostajamo za konkurenco, ki se usmerja predvsem v industrija-

lizacijo v stalnih obratih. Vidni so napredki predvsem na področju stanovanjske izgradnje (montažne fasade pri GIP Ingrad), pri razvijanju celične gradnje (GIP Vegrad) in kar velja za obe organizaciji pri kompletnih inženiringih za lastne sisteme montažnih hal z možnostjo uporabe za ostale objekte (trgovine, šole, vrtci itd.).

Prav industrializacija v stalnih obratih bo s časom postala zelo problematična, saj se v Gradisu oprem-ljajo predvsem za vgrajevanje betona na objektih in ne za prefabrikacijo. V Celju se zavedajo tega da bo manj vse delavcev, ki bodo pripravljeni opravljati težka betonerska dela, včasih v težkih vremenskih pogojih in da bo nujno čim več stvari narediti v obratih in potem na gradbišču le zmontirati.

Zato bo v letošnjem letu, kot izhodiščnem letu za srednjeročno obdobje 1981—1985 v Celju dajan povdarek v nadaljnjem razvoju tehnologije, predvsem pa specializaciji zaključnih del z organizacijo lastnih obratov, in trajnih kooperantskih odnosov.

Razvoj proizvodne opreme

Letos bo zgrajena nova betonarna v kamnolomu Podgora, ki bo skupaj s betonarnami v Celju in Šoštanju predstavljala celovit sistem oskrbe betona za potrebe tozda na področju celjske regije.

Še nadalje bodo usmerjena vlaganja v modernizacijo opreme, predvsem pa bodo poskrbeli za nabavo kontejnerjev za organizacijo gradbišč in pa drobnega delovnega orodja.

Potrebno bo tudi še nadalje razvijati in tipizirati sistemske opaže in posodobiti podporne konstrukcije in fasadne odre.

Varstvo pri delu

Da varstvo pri delu zagotavlja varnost vseh zaposlenih in s tem omogoča maksimalno angažiranost za izvršitev nalog, tega se zavedajo tudi v Celju. Prav zato predstavlja nabava zaščitnih sredstev visoko postavko v stroških.

Potrebno bo pripraviti učinkovit sistem evidence, zadolžitev, koriščenja in shranjevanja zaščitnih sredstev, potrebno pa bo tudi poskrbeti za pravilno vzdrževanje in uporabo teh sredstev. Interno zakonodajo iz tega področja bo treba tudi dopolniti in zadolžiti odgovorne delavce, da bodo vse naprave in oprema atestirane in vzdrževane.

Kadrovska problematika

V lanskem letu je bilo v celjskem tozdu povprečno zaposleno 740 delavcev, to število pa bo ostalo nespremenjeno tudi letos, saj v tozdu niso planirali povečanja števila zaposlenih. Naloga v letošnjem letu bo izboljšala kvalifikacijske strukture zaposlenih. 30 delavcev bo v delovni organizaciji opravilo tečaje za pridobitev kvalifikacije. Tudi v bodoče bodo v tozdu podpirali izobraževanje ob delu, saj že sedaj 12 zaposlenih študira ob delu.

Fluktuacija je bila v lanskem letu v Celju precej visoka, okrog 20 %. Precej delavcev iz drugih republik se zadnje čase vrača v domače kraje, kjer se bolj intenzivno gradi, razlike v osebnih dohodkih pa so minimalne, razen tega pa je bil opazen večji odliv delavcev v tujino, predvsem zaradi boljšega zaslužka.

Visoko število invalidov

Celjski tozđ je med gradisovimi tozdi z najvišjim procentom delov-

Nadaljevanje na 6. str.

Gradbišče nove bolnice v Celju

nih invalidov, pred njim je le Železokrivnica z 4,7 % invalidov. Ta procent znaša za celoten Gradis 2,2 % za Celje pa 4 %. Prav zaradi tako velikega števila invalidov predvsem III kategorije predstavlja za tozdr velik problem razporeditev le-teh na ustrezna delovna mesta, ki pa jih na gradbišču ni veliko.

Ker je delovnih invalidov vse več, ustreznih delovnih mest na katere bi le-te lahko polnovredno zaposlili pa ni veliko, imajo v Celju precej težav z zaposlitvijo teh invalidov. Spornih primerov je vse več, tako da bo pristojni občinski upravni organ v sodelovanju z sindikalno organizacijo tozda in skupnosti za zaposlovanje imenoval komisijo katera bo ugotovila ali pri tozdu v Celju res ni ustreznega dela za zaposlitev invalidov.

Družbeni standard delavcev

V celoti imajo v Celju urejeno vprašanje nastanitve samskih delavcev saj imajo skupaj 750 ležišč v sodobno urejenih domovih. Takšno stanje je rezultat večletnega investiranja v samske domove, da bi na ta način samskim delavcem omogočili udobno in kvalitetno nastanitev. V srednjeročnem obdobju 1981—1985 zato niso planirali gradnjo novih kapacitet v domovih, ker se tudi število zaposlenih ne bo bistveno spremenilo.

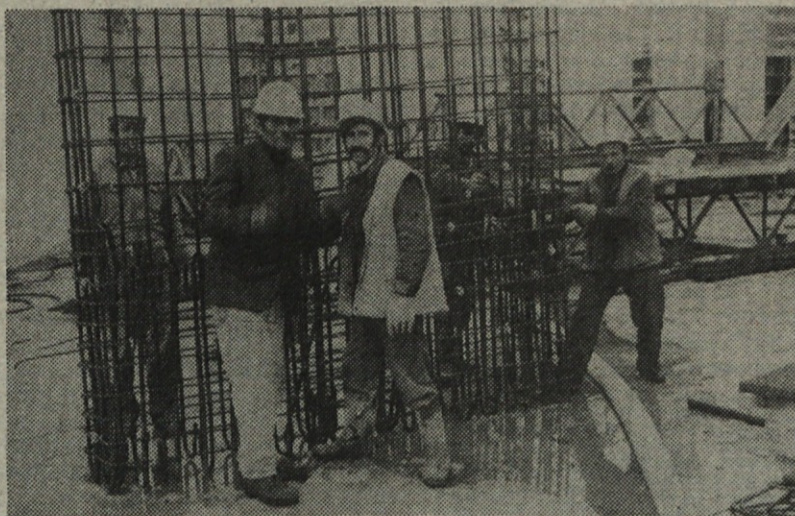
Večji poudarek pa bo v naslednjih letih posvečen urejevanju stanovanjskih problemov, ki so zaradi intenzivne gradnje samskih domov postali pereči. Poleg predvidene organizirane gradnje v Žalcu in Šentjurju bodo skušali stanovanjske

probleme urejati z združeno gradnjo na urejenih soseskah z uvajanjem sistema gradisove montažne hiše.

Na osnovi pravilnika o stanovanjski gradnji je izvedena točna ocenitev prosilcev, izdelan je prioriteten vrstni red, tako da bo v tekočem srednjeročnem obdobju problemu stanovanjske gradnje dan še poseben poudarek in vprašanje reševano sistemsko.

Na osnovi dosedanjih izkušenj so v Celju dognali, da dosedanje oblike velikih zborov delovnih ljudi niso pokazale zadovoljivih rezultatov in niso omogočale kvalitetne razprave. Zato so se v tozdu odločili, da bodo zbori delavcev po posameznih sektorjih bolj neposredno omogočili sodelovanje vseh članov kolektiva pri odločanju, uvedli pa bodo tudi informacijski sistem, ki bo delavce tozda tekoče obveščal o vseh pomembnejših problemih in gospodarjenju.

CVETO PAVLIN

Skupina železokrivcev poleg armature na zadnje stebre nove bolnice v Celju

Gradimo novo bolnico v Celju

Že skoraj leto dni gradijo delavci našega celjskega tozda v sodelovanju z Ingradom nov objekt za bolnico v Celju, to je polikliniško-bolniški objekt, ki bo popolnoma dokončan v zadnjem letu tega srednjeročnega obdobja.

Zataknilo se je že pri izkopu, ker raziskave terena niso bile dovolj natančno narejene in niso upoštevale zelo močno podtalno vodo, s katero so se sproprijeli naši delavci. Da je izkop sploh bil možen je bilo potrebno narediti membransko steno okrog celotne gradbene jame v globino 6 metrov. Na ta način je bil zelo onemogočen dotok podtalne vode v področje izkopa. Tisto vodo, ki pa bi vseeno prodrla v gradbeno jamo so s pomočjo pump črpali ven.

Dela na objektu so deljena pol na pol z Ingradom iz Celja. Tako je naš izkop znašal 25.000 kubičnih metrov, Ingradov pa tudi toliko, to pomeni, da je celoten izkop za nov objekt bolnice v Celju znašal 50.000 kubičnih metrov.

Rok za gradbeno dela je december 1981. Objekt ima klet, pritličje, štiri nadstropja in strojnico. Tlorisna površina je 10.000 kvadratnih metrov. Letošnja huda zima je precej ovirala graditelje nove bolnice v Celju, tako da sedaj na objektu dela 45 naših delavcev, predvideno pa je povečanje tega števila na 70 v fazi intenzivne gradnje, do katere bo prišlo v spomladanskih in poletnih dnevih. Približno toliko delavcev ima na gradbišču tudi Ingrad.

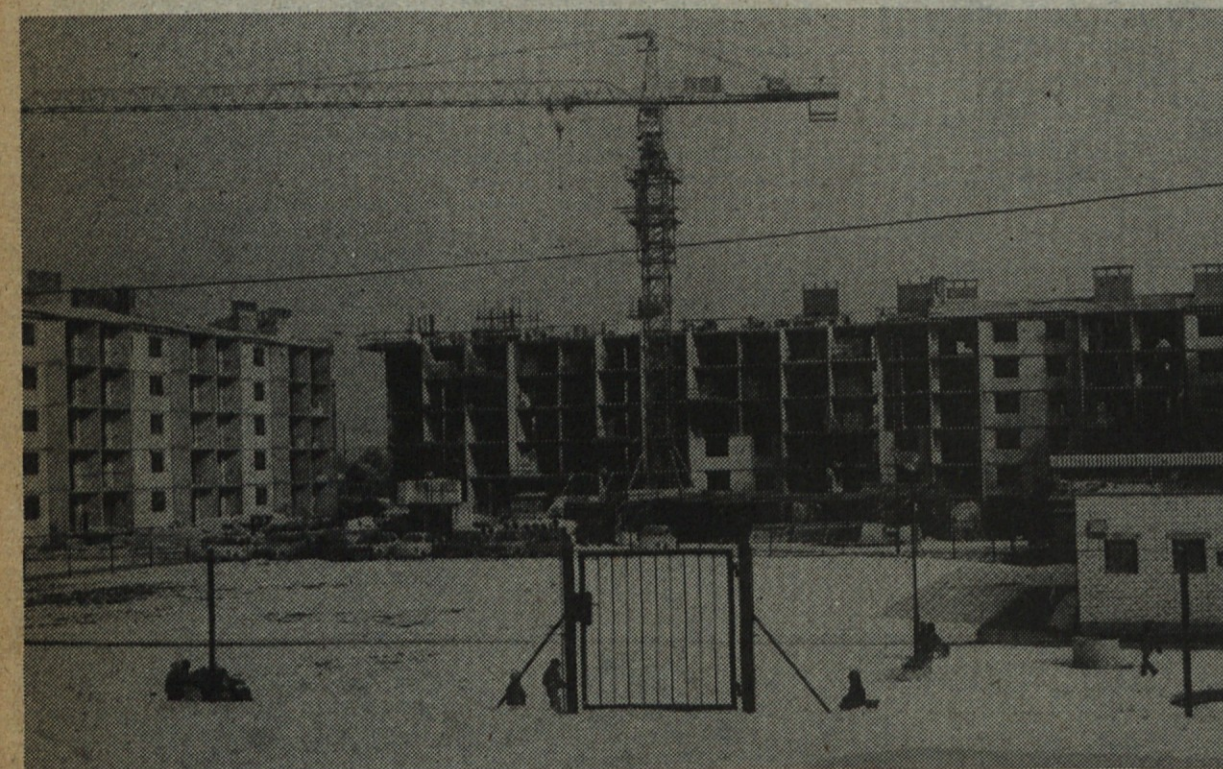
V celoten objekt bo vgrajeno 25.000 kubičnih metrov betona. Pol ga bomo vgradili mi, pol pa Ingrad. Dosedaj je vgrajeno že 10.000 — vsako podjetje pol. Postavljeno je tudi že 9.674 kvadratnih metrov hidroizolacije. Precej bo tudi armature, ki je bo treba postaviti v novo bolnico, to je 1.620 ton. Dosedaj je Gradis vgradil 366 ton.

CVETO PAVLIN

LJUBLJANA: Odbor Centra za izobraževanje je na predlog odbora za načrtovanje in notranjo delitev zmanjšal predračun Centra za leto 1981.

Tako je namenjeno za izobraževanje v DO za letošnje leto 39.293.237 din, vključno s sredstvi, ki jih dobimo vrnjene od izobraževalne skupnosti za gradbeništvo za vzgojitelje in domsko vzgojo.

LJUBLJANA: Na 6. seji komisije za organizacijsko kadrovska vprašanja pri Splošnem združenju gradbeništva je bil imenovan za člana sveta ZRMK Nučič Janez, dipl. gr. ing. Danes aktivno delujejo v izvršnem odboru in raznih odborih in komisijah splošnega združenja gradbeništva in IGM delegati Skupščine, ing. Mesarič Štefan, Gartner Vincenc, ing. Pogačnik Janez, ing. Gačnik Franc, Smole Mitja, Cotič Vinko, Mlakar Irena, v izvršnem odboru: ing. Marinčič Štefan. V komisiji za org. in kadrovska vprašanja: Lojze Cepuš, podpredsednik, v komisiji za mehanizacijo: ing. Vrhunc Peter, v komisiji za racionalna gospodarjenje z energijo: ing. Vodopivec Pavle, v komisiji za standardizacijo: ing. Homec Jurij, odbor gradbene operative: Marjan Primožič, komisija za planiranje, ekonomiko poslovanja in dohodkovne odnose: Rajko Zupančič — predsednik.

Celjani gradijo stanovanje tudi v Ljubljani

Začela so izhajati »Obvestila GE Maribor«

Informatika postaja vse pomembnejši faktor našega vsakodnevne življenja, dela, odločanja in samoupravljanja. Zato tudi informiranje v združenem delu vse bolj zaseda tisto mesto ki mu pripada. Tega se vse bolj zavedamo tudi v Gradisu, vendar dostikrat ugotavljamo, da obveščanje preko Gradisovega vestnika ne zadovoljuje vse potrebe, predvsem pa je vprašanje aktualnosti pri mesečniku zelo vprašljivo. Gradisov vestnik v glavni meri poroča o dogajanjih, ki so že za nami, in ne posreduje delavcem dovolj informacij za samoupravno odločanje.

Idealno bi bilo, če bi vsaki tozdr imel za obveščanje svojih delavcev informator, katerega je možno pripraviti in stiskati v zelo kratkem času. S tem bi ogromno pridobili na aktualnosti, veliko več možnosti pa bi tudi bilo za objavljane vseh materialov s katerimi bi se vsak delavec lahko podrobno seznanil in na ta način tudi polnovredno in odgovorno odločal.

To spoznanje so uporabili v našem TOZD GE Maribor, saj želijo, da bi svoje delavce kar se da sproti obveščali o dogajanjih v tozdu. Tako je 27. januarja letos izšla prva številka »Obvestila GE Maribor«. V Obvestilih GE, ki izhajajo na ciklostilu bodo skušali na preprost in vsakemu razumljiv način poročati o dogajanjih v tozdu. Predvsem si želijo, da bi delavce seznanjali s stvarmi, ki so še pred nami.

Obvestila GE izhajajo po potrebi, predvideva pa se 14-dnevno. Do sedaj so že izšle tri številke v nakladi 300 izvodov vsaka številka, kar po-

meni, da dobi »Obvestilo GE« vsaki peti delavec.

V »Obvestilih GE« so objavljeni taki materiali, ki so bili aktualni tisti trenutek in bi objava v Gradisovem vestniku, ki je sedaj pred vami zgubila na teži in pomembnosti, pa tudi materiali, ki so vezani na dogajanja v tozdu in bi bili za ostale bralce manj zanimivi. Tako je na primer v prvi številki bil objavljen razpis referendum o sprejemu temeljev plana tozda, takoj za tem pa informacija o temeljih plana ter vzorec glasovnice, predlog prispevnih stopenj SIS s podrobnimi pojasnili, informacija o tem, kdaj bodo izplačilni dnevi in plan dela za letošnje leto, ter informacija o urniku za priprave tekmovalcev na zimske športne igre Gradisa.

V drugi številki je podano poročilo o gospodarjenju v letu 1980 in gospodarski načrt tozda za leto 1980, rezultati referenduma o temeljih plana, rezultati opravljenih inventur, obrazložitev zakaj je prišlo do zamude pri izplačilu OD, športne novice in še malo humorja.

Z odločitvijo, da bodo izdajali svoja obvestila so v tozdu GE Maribor naredili velik in pomemben korak k boljši, redni, pravočasnejši, resnični in popolni obveščeniosti svojih delavcev. Zato je ta korak nedvomno pozitiven, predstavlja pa izziv drugim tozdom v Gradisu, da se po svojih možnostih vključijo v ta mozaik, ki bi predstavljal dokaj popoln informacijski sistem v Gradisu, osnovo in pa nosilno silo katerega bo še vedno predstavljal Gradisov vestnik.

C. PAVLIN

GIP GRADIS
TOZD
GE

OBVESTILA

MARIBOR, DNE 27. JAN. 81

Š. 1.

SODELAVCI !

Pred vami je prva številka »OBVESTIL« Gradbene enote Maribor.

V »OBVESTILIH« vas bomo skušali obveščati o vseh važnejših stvareh, ki se bodo ali se že dogajajo v naši TOZD.

Zavedamo se, da je pravočasna in točna informacija potrebna slehernemu našemu delavcu, zato bomo izdali naslednjo številko takoj, ko bo to pokazala potreba.

Sporočajte nam, o čem bi želeli da pišemo v »OBVESTILIH«. Pošljite ali sporočite nam vaše predloge:

Kako smo letovali

Pregled koriščenja kapacitet počitniških domov Gradisa v letu 1980

Gradis ima naslednje počitniške domove:

1. Počitniški dom Ankanan
2. Počitniški dom Poreč
3. Počitniški dom Biograd na moru
4. Počitniški dom Pohorje

V letu 1980 so naši delavci izkoristili svoj redni letni dopust v počitniških domovih takole:

1. Počitniški dom Ankanan

Skupno je letovalo delavcev Gradisa z družino:

— število družin	245
— od tega oseb	
— odraslih	641
— otrok	148

Struktura zaposlenih delavcev Gradisa, ki so letovali je bila naslednja:

	število	odstotek
a) ročni delavci (zidarji, šoferji, strojniki, ključavničarji, NK delavci in drugi poklici)	154	62,86
b) inženirji, tehniki, delovodje	43	17,55
c) ostali delavci	48	19,60
skupaj	245	100

2. Počitniški dom Poreč

Skupno je letovalo delavcev Gradisa z družino:

— število družin	238
— od tega oseb	
— odraslih	584
— otrok	135

Struktura zaposlenih delavcev, ki so letovali je bila naslednja:

	število	odstotek
a) ročni delavci (zidarji, šoferji, strojniki, ključavničarji, NK delavci in drugi poklici)	109	45,80
b) inženirji, tehniki, delovodje	68	28,57
c) ostali delavci	61	25,63
skupaj	238	100

3. Počitniški dom Biograd na moru

Skupno je letovalo delavcev Gradisa z družino:

— število družin	222
— od tega oseb	
— odraslih	548
— otrok	111

Struktura zaposlenih delavcev, ki so letovali je bila naslednja:

	število	odstotek
a) ročni delavci (zidarji, šoferji, strojniki, ključavničarji, NK delavci in drugi poklici)	95	42,79
b) inženirji, tehniki, delovodje	88	39,64
c) ostali delavci	39	17,57
skupaj	222	100

4. Počitniški dom na Pohorju

Za počitniški dom na Pohorju nimamo podatkov za celo leto. Ko bodo zbrani, jih vam bomo posredovali.

Popis prebivalstva

Med 1. in 15. aprilom 1981

V dneih med 1. in 15. aprilom letos bo po stanju na dan 31. marca 1981 v celotni naši domovini opravljen popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj. Popisani bodo vsi državljani SFRJ, ki živijo v domovini ali pa v tujini, ter tuji državljani in osebe brez državljanstva, ki imajo stalno prebivališče v Jugoslaviji, vsa gospodinjstva ter stanovanja in drugi nastanjeni prostori.

To bo sedmi jugoslovanski in peti povojni popis prebivalstva ter drugi popis stanovanj izveden pa bo deset let po zadnjem popisu, ki je bil leta 1971.

KAJ BOMO POPISOVALI?

Popis je predpisan s posebnim zakonom, Ur. list SFRJ, št. 41 z dne 25. julija 1980. Zakon določa kdo bo vse zajet s popisom, kakšni podatki bodo zbrani s popisom oseb, gospodinjstev in stanovanj, kakšne so naloge organizacij združenega dela in skupnosti itd.

O osebah, ki bodo zajete s popisom bodo zbrani naslednji podatki:

Priimek in ime, kraj (naselje) in občina, v kateri stanujejo ali začasno prebivajo, delajo oziroma obiskujejo šolo; razlog za odsotnost iz kraja stalnega stanovanja oziroma za prisotnost v kraju popisa; spol, datum rojstva, kraj in občina rojstva, zakonski stan; pripadnost narodu, narodnosti ali etnični skupini; materin jezik, pismenost, šolska izobrazba ali šola, ki jo obiskujejo; število živorojenih otrok; kraj in občina iz katere so se doselile in leto doselitve; poklic, občasno opravljane

nje drugih del zaradi pridobivanja sredstev za preživljanje, družbeno-ekonomski položaj, dejavnost in viri sredstev za preživljanje.

Za osebe v delovnem razmerju bodo zbrani tudi podatki o imenu in matični številki delovne organizacije, o stopnji njihove strokovne usposobljenosti, o pogostosti vračanja iz kraja dela v kraj stanovanja in o trajanju dela izven kraja stanovanja.

S popisom gospodinjstev bodo zbrani naslednji podatki: priimek in ime osebe po kateri se vodi gospodinjstvo, priimek in ime članov gospodinjstva in drugih, ki stanujejo v gospodinjstvu ali so v njem ob popisu, kot tudi ime kraja, ulice in hišna številka, v kateri ta oseba stanuje, oziroma v kateri so; v kakšnem razmerju so posamezni člani gospodinjstva z osebo, po kateri se vodi gospodinjstvo; pravna podlaga za uporabo stanovanja; posest hiše ali stanovanja za počitek in rekreacijo; ali je v dvorišču vodnjak; pomembni kazalniki o kmetijstvu.

S popisom stanovanj pa bodo zbrani naslednji podatki: ime kraja, ulica in hišna številka v kateri je stanovanje; površina stanovanja in število sob., ali ima stanovanje kuhinjo, napeljavo in sanitarne prostore, lastnina stanovanja; uporaba stanovanja (za stanovanje, počitek in rekreacijo, opravljanje poslovnih dejavnosti), nadstropje na katerem je stanovanje, leto zgraditve, vrsta hiše in material zunanjih sten hiše.

V SLOVENIJI bomo zbrali več podatkov

V Sloveniji smo sprejeli tudi dodatni zakon o popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj. Le-ta dopolnjuje, glede na potrebe SR Slovenije, vsebino popisa določeno z zveznim zakonom, ureja organizacijo in financiranje popisa v SR Sloveniji ter obveznosti udeležencev popisa. Objavljen je bil v Ur. listu SR Slovenije, št. 25 z dne 10. oktobra 1980.

Tako bodo v SR Sloveniji zbrani še naslednji podatki:

1. Za osebe: enotna matična številka občana; način prihoda na delo in oddaljenost od stanovanja; udeležba v NOB.

2. Za gospodinjstva: število stanovanj s katerimi razpolaga gospodinjstvo oziroma njegovi posamezni člani; ali ima kmetija predvidenega prevzemnika; površina opuščenih kmetijskih zemljišč.

3. Za stanovanje: ime in priimek ter naslov stalnega prebivališča lastnika stanovanja oziroma imetnika stanovanjske pravice.

Vsi popisani morajo dati na vsa vprašanja, ki so na popisnih obrazcih, pravilne in popolne odgovore.

NALOGE DELOVNIH ORGANIZACIJ — IZPOLNJEVANJE POMOŽNIH OBRAZCEV ZA ZAPOSLENE (P — 1-B)

Za potrebe popisa morajo vse organizacije in skupnosti do 20. marca izpolniti na pomožnem popisnem obrazcu za vsakega delavca posebej

podatke o imenu oziroma firmi, naslovu, matični številki in dejavnosti organizacije ali skupnosti, kjer je delavec zaposlen; iz evidenc s področja dela pa podatke o šolski izobrazbi, poklicu in stopnji delavčeve strokovne usposobljenosti.

Za razliko od leta 1971, ko so organizacijam in skupnostim pomožne popisne obrazce pošiljale občinske popisne komisije, bo le-ta letos direktno pošiljal Zavod SR Slovenije za statistiko. Delovne organizacije in skupnosti so dolžne izpolnjene pomožne popisne obrazce izročiti vsem zaposlenim do 20. marca 1981, le-ti pa popisovalcem ob popisu.

IS DELAVCEV NA ZAČASNEM DELU V TUJINI

Vsi v tujini začasno zaposleni delavci bodo tudi zajeti v popisu, saj imajo le-ti še vedno stalno prebivališče v eni izmed občin v SFRJ. Kadar je na začasnem delu samo eden član gospodinjstva, potem bo popis lažji, saj bodo podatke o njem lahko dali ostali člani gospodinjstva. Težje bo ob popisu celotnega gospodinjstva, ki je na začasnem delu v tujini. Podatke o njih bodo lahko posredovali sorodniki, sosedje.

Delavci, ki so na začasnem delu v tujini, bodo ob popisu izpolnili dva obrazca: pomožno popisnico (P — 1-A) in popisnico (P — 1).

Podatke o tistih delavcih, ki jih nikakor ne bo mogoče zajeti ob popisu bo treba dobiti, vsaj tiste, ki obstajajo na Skupnosti za zaposlovanje.

CVETO PAVLIN

Zaključena akcija 1000 delavcev — sodelavcev

Z iztekom leta 1980 je tudi uradno zaključena akcija 1.000 delavcev-sodelavcev, ki jo je sprožil Odbor republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za obveščanje in politično propagando. Akcija, ki je trajala od 1. maja do 31. decembra je dala pomemben prispevek k podružbljanju in h kakovosti obveščanja v združenem delu, tako da bomo njene cilje zasledovali še naprej.

Tudi naše uredništvo se je vključilo v akcijo in uspelo pridobiti 23 novih sodelavcev. Imena le-teh so bila objavljena v Delavski enotnosti pod naslednjimi številkami:

- 339. Stjepan Perković
- 340. Rajko Ješovnik
- 341. Zlatko Otomančec
- 342. Jože Sever
- 343. Ludvik Rudolf

- 344. Jani Klančar
- 345. Marko Žontar
- 346. Milenko Nikić
- 347. Alojz Polajnar
- 348. Rašo Jovanović
- 2.231. Gregor Oblak
- 2.231. Edo Kragelj
- 2.232. Ivo Mahajnc
- 2.233. Adela Simon
- 2.234. Ludvik Rizmal
- 2.235. Josip Humek
- 2.236. Janko Štok
- 2.237. Marko Filač
- 2.238. Jože Lorenčič
- 2.239. Kristina Nose
- 2.240. Ludvik Rubesha
- 2.241. Jaka Klančar
- 2.242. Franc Senjur

Številke pod katerimi so bila objavljena imena novih sodelavcev v Delavski enotnosti, pomenijo, da

bodo le-ti dobili zaponke z znakom akcije s to številko.

Svečana podelitev bo marca ali aprila v občini Ljubljana Moste-Polje. Na podelitev bomo povabili vse naše nove sodelavce, da bodo le-ti osebno prejeli zaponko s svojo številko, kajti vse zaponke so oštevilčene in zaradi tega predstavljajo posebno vrednost in priznanje. Podelitev priznanj bo združena s krajšo oceno obveščanja delavcev in poteka akcija na našem področju, s strokovnim delom (krajši seminar, ogled tiskarne, ustni časopis ipd.) in kratkim kulturnim programom skupin iz združenega dela.

Prvih 52 priznanj v akciji 1.000 delavcev-sodelavcev je že podeljeno. Podelil jih je v Lenartu 20. februarja predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije

Vinko Hafner.

Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da je simbol kladiva in svinčnika postal več kot samo prvotno zamišljen simbol akcije »Tisoč delavcev-sodelavcev«. Prav zato bo simbol kladiva in svinčnika ostal trajni simbol obveščanja v združenem delu. Ostal bo tudi v našem glasilu, saj ga bomo uporabljali še naprej za označevanje prispevkov novih sodelavcev, pa tudi za poudarjanje pomembnejših prispevkov. Kljub doseženim rezultatom v Sloveniji, pa tudi v Gradisu ugotavljamo, da ne smemo ostati na doseženem ter da imamo še dovolj »rezerve«, katere bomo uporabili za pomembne samoupravne teme, ki jih bo prinašalo delo in življenje, mimo katerih ne moremo in ne smemo.

C. PAVLIN

Prosti čas koristimo za sporazumevanje zgodovinskih znamenitosti Iraka. Posnetek je z izleta v mesto Kalifov pri Samari

Tako smo praznovali novo leto

Prvo javljanje z gradbišča KOL-3 v Iraku

Mineva šesti mesec odkar je Gradisovo moštvo »zabodlo zastavo« v vroči pesek Arabskega polotoka, da bi se spopadlo z realizacijo pogodbenih obveznosti do iraškega investitorja, ki smo jo prevzeli skupaj z nosilcem posla, IMP Ljubljana.

Davno je že minil tisti avgustovski dan, ko se je letalo dotaknilo piste bagdadskega letališča, kjer nas je »dočakalo« nekaj čez 40 stopinj Celzija, za nas pravi šok, saj smo bili vsi v glavnem prvič v podnebnju s tako visoko temperaturo.

Na začetku smo se pridno lotili pripravljalnih del na postavitvi naselja za čez 200 ljudi, skupaj z monterji iz TOZD LIO Škofja Loka, ki so z enega že obstoječega, pa do končanega projekta, preselili nekaj starih barak, nekaj pa jih pripeljali iz Škofje Loke, ter jih tudi opremili.

Čas je tekkel v zagnanem delu, barake so že stale, pričakovali smo tudi prvo »pojačanje« iz domovine. Takrat je napočil 23. september. Ta dan bo nam vsem ostal v zelo neprijetnem spominu, saj se je začela vojna med našimi gostitelji in njihovo sosedo, ki žal še vedno traja. Takrat se je tudi za nas začelo obdobje kakršnega si pred prihodom v Irak nismo zamisljali niti v snu, saj nismo vedeli kako bo naprej teklo naše delo, pa tudi kako bomo mi sami »potegnili« v tem trenutku. Dnevi so tekli v negotovosti nas vseh, zveze z domovino niso bile najboljše, družine so nam bile zaskrbljene prav tako kot mi, živci so tudi že začeli odpovedovati.

Zaradi velikih motenj v prometu, preskrbi in organizaciji na sploh, tistih nekaj prvih dni nismo mogli kaj dosti delati. S časom se je stanje začelo umirjati, in ker gre za drugo podnebje in tudi drugačen način razmišljanja in doživljanja vojne, smo prišli do tega, da nevarnosti le ni

tako velike kot smo jo na začetku videli, posebej še odkar smo se preselili v naše naselje ob gradbišču.

V tistih trenutkih smo se kljub okoliščinam, ki nam niso bile naklonjene zavedali, da moramo vztrajati in nadaljevati z delom, saj je pred nami bila obveza do Gradisa, pa tudi obveza do jugoslovanske skupnosti in stabilizacijskih prizadevanj. Ko pa se je iz domovine pojavila prva grupa novih sodelavcev, nam je vsem skupaj odleglo, vedeli smo, da bomo v stanju izpolniti to našo obvezo.

Danes lahko ponosno ugotovimo, da smo dobro »zagrabili« za delo na gradbišču, rezultati so že postali vidni, delo je odprto na vseh koncih, in ko bi vsa oprema in planirana delovna sila bolj ažurno prihajali od začetka, bi bili še boljši. No, v opravičilo, tokrat je res šlo za »višjo silo«. Tudi investitor in ostali udeleženci v gradnji so zadovoljni z nami.

Dela izvajamo skupaj z IMP, na dohodkovnem principu. Tokrat ne gre za »kooperantski« odnos, ampak za skupen interes, da oboji delamo čim bolj racionalno, s čim manjšimi stroški.

»Pravila igre« smo določili v skupnem Samoupravnem sporazumu o dohodkovnih odnosih, kjer smo precizirali kako in kaj hočemo, s skupno željo, da si na koncu del pošteno pogledamo v oči, sežemo v roko. Tako tudi pričakujemo, da bo do konca, mogoče tudi v bodoče na kakem drugem skupnem projektu v Iraku ali drugod.

Dnevno delamo po 10 ur, za »vikend« imamo samo en dan. Tukaj je to petek, ko vi doma razmišljate o tem kako boste namazali smuči za sobotno in nedeljsko smučanje, ki si ga mi zaenkrat ne moremo privoščiti.

Ob petkih imamo na razpolago

ves dan, ki ga vsak želi čim bolj koristno izrabiti. Nekaterim je bolj všeč ostati v naselju, drugi gredo v Bagdad, ki je oddaljen 60 km. Naš sindikalni odbor si prizadeva, da bi popestril naše proste dneve. Organizira nam izlete, pa tudi nogometne tekme med »lahko« in »težko« kategorijo, so njegova skrb. Ob mladi janjetini, seveda. V planu imamo tudi obisk naših »sotrpinov« v Amari, in sicer takrat, ko si bomo nabrali dovolj »moči« za športna in »ostala« srečanja z njimi in njihovimi amarskimi specialitetami.

Na gradbišču je zaživela tudi samouprava. Gradbiščni svet, ki ga sestavljajo predstavniki Gradisa in IMP, vestno in odgovorno rešuje vprašanja iz svoje pristojnosti.

Izvršni odbor sindikata je že izdelal skupaj s svojimi komisijami program aktivnosti. Čuti se tudi delo ZK in mladincev.

Le informiranost ni najboljša. Razdalja do domovine je le prevelika. Časopisi in pošta prihajajo zelo neredno, z veliko zamudo. Največkrat koristimo priložnostne »kurirske« zveze, ki nam nosijo pisma za družine ali prinašajo kakšen »svež« časopis ali revijo. Žal se kljub poskusom naše ambasade ažurnost

pošte še ni izboljšala.

Nestrpnost pričakujemo tudi, da se nabavi TV z video-kasetami, ki bi nam krajšala proste ure po večerji, ko pa so naše družine tako daleč in nam je potrebno dosti papirja, da bi popisali vso našo stisko, melanholijo večernih ur in osamljenost. V takih trenutkih bi tudi najbolj »zoprno« oddajo naše TV sprejeli kot super-show, če bi jo le lahko gledali.

Kljub vsemu, razvedrila tudi brez TV ne zmanjka, saj imamo tudi lastno knjižnico (sicer še s skromnim knjižnim fondom) pa tudi kart in šahovnic so fantje prinesli zadosti s seboj.

Za prehrano nam skrbi ekipa IMP-ja, ki doslej še ni razočarala, razen mogoče zaradi kake »kile preveč« pri posameznikih.

Ko smo organizirano silvestrovali, nas je najbolj razveselila teleks-čestitka Gradisa, v kateri smo dobili novo spodbudo za nadaljnje delo z željo, da naš prvi nastop v tem delu sveta ne bi bil tudi zadnji.

Zato bomo vztrajali in si prizadevali še naprej, od vas vseh pa pričakujemo, da boste z enakimi željami prispevali svoj delež k temu skupnemu cilju.

AUGUST POŽGAN

Del našega naselja s športnim igriščem

Blagovni center Mercator bo letos končan

Proti koncu gredo dela na gradbišču blagovnega centra Mercator II. B faza ki stoji na področju med Kamniško progo in Slovenčevo ulico,

ter Embo in Agroobnovo v Ljubljani. Prvotni rok za dograditev blagovnega centra je bil 1. oktober 1980, sedaj pa se predvideva, da bo

dograjen v poletnih mesecih letošnjega leta.

Do zamude je prišlo zaradi spremembe projekta, kajti prvotno ni bila predvidena podkletitev celotnega objekta, temveč le tretjina letga. Po spremembi projekta je sedaj celoten objekt podkleten, to pa je zahtevalo precej dodatnega dela. Zaradi tega je tudi odpadla gradnja krožne rampe in parkirišča na strehi. Drugi razlog za zamudo je bilo pomanjkanje lastne delovne sile v lanskem letu in prekinitve pogodb z GG skupinami v mesecih, ki so najboljše za gradnjo (poletni meseci). Zaposlovanje GG skupin je prepovedoval zakon, svojih delavcev nismo imeli dovolj, tako da je v špiči gradbenih del na gradbišču manjkalo 100 ljudi. Tretji razlog za zamudo tiči v pomanjkanju nekaterih gradbenih materialov, predvsem armature in cementa in nenazadnje je zamudo še povečala dolga in zelo hladna zima, kakršne gradbinci nismo bili vajeni nekaj zadnjih let, saj smo tudi po zimi skoraj normalno delali, letos pa to ni bilo mogoče.

Pred letom dni je bila zgrajena discount trgovina, sedaj pa so vsa dela skoncentrirana na blagovni center, ki obsega glavni skladiščni objekt, nad katerim so v dveh nadstropjih pisarne, kuhinja z jedilnico, velika in mala sejna dvorana, na

vrhu pa je strojnica.

Klet je dolga 214 in široka 84 metrov, ter bo imela 17.800 kvadratnih metrov skladiščnega prostora. V kleti so hladilnice, različna skladišča, avto servis, jedra z dvigali in sanitariji itd.

Pritličje je dolgo 165 metrov in široko 72 metrov. Uporabljano bo v glavnem kot skladiščni prostor, saj iznaša površina pritličja 11.900 kvadratnih metrov.

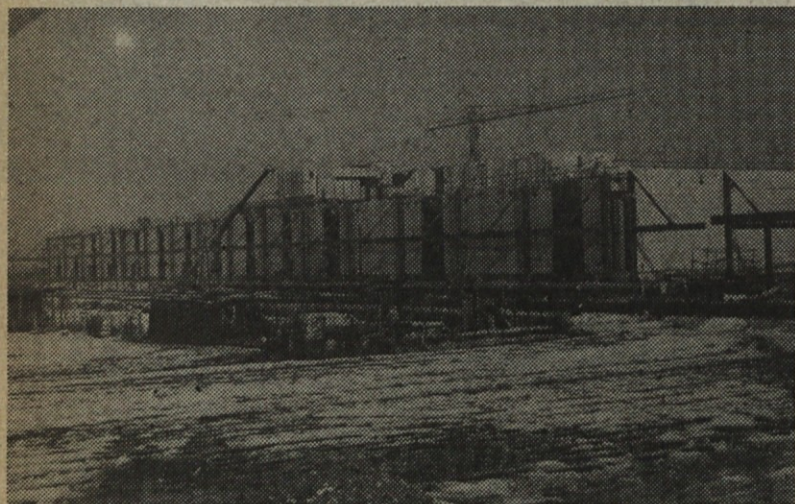
Objekt ima tudi medetažo površine 5.200 kvadratnih metrov. Skupna površina skladiščnega prostora bo tako znašala 35.000 kvadratnih metrov.

Nad pritličjem je v dveh etažah pisarniški del s površino 1.700 kvadratnih metrov, kakor tudi kuhinja z jedilnico, sejne dvorane, na vrhu pa je strojnica.

Na objektu sedaj dela okoli 120 delavcev tozda Ljubljana-okolica, kakor tudi delavci, ki postavljajo instalacije in drugi obrtniki. Število zaposlenih se bo že v marcu povečalo, saj bodo od takrat dela napredovala s polno paro.

Vrednost del po pogodbi znaša 421 milijonov dinarjev, vendar bo zaradi že prej omenjenih dodatnih del in seveda večjih stroškov potrebno narediti dodatno pogodbo v kateri bo določen tudi nov rok za dokončanje gradnje.

CVETO PAVLIN

Skladiščni del blagovnega centra Mercator je dolg 214 m in širok 84 metrov

Del objekta v prvem in drugem nadstropju je zaprt, da se lahko izvajajo dela v notranjosti

Del blagovnega centra v katerem je discount trgovina, smo zgradili in predali investitorju še pred novim letom

Novice iz gradbeništva

V STRUMICI NOVA TOVARNA SANITARNIH NAPRAV

Z zakasnitvijo skoraj leto dni bo v kratkem začela s proizvodnjo nova tovarna za sanitarne naprave v Strumici. Kapaciteto nove tovarne »Makedonija« bo 50.000 ton finalnih proizvodov. Večji del potrebnih surovin je zagotovljen iz domačih virov. Poleg plasmaja na domačem tržišču bo del proizvodnje namenjen tudi izvozu.

NOVA TOVARNA TUDI V KIČEVU

Keramični kombinat »Vranešnica« iz Kičeva je začel graditi tovarno okrasne keramike, v katero bo vložil 47 mio din. Iz nove tovarne, v kateri bodo letno proizvedli 400 ton raznih keramičnih proizvodov, bo kar 80 % proizvodnje namenjen za izvoz. Za proizvodnjo bodo v novi tovarni uporabljali izključno domače surovine.

NAJVIŠJE GRADBIŠČE V EVROPI

Na planini Mt. Cervina v južni Švici se gradi nova planinska postojanka, tako da je to gradbišče sedaj najvišje v Evropi, saj se dela na višini 3.820 metrov. Gradnja je začeta 1977. leta in je sedaj v zaključni fazi. Do postojanke bo možen dostop tudi z žičnico, ki bo dolga 3.835 metrov.

DIJAMANTNA ŽAGA ZA REZANJE ASFALTA

Dosedaj smo asfalt na cestah rezali največkrat z kompresorji. No sedaj je avstrijska firma Svarovski uspela narediti novo dijamantno cirkularno žago s katero lahko izrežemo do 600 metrov asfalta na dan, kar je desetkrat več kot s kompresorji ali drugimi orodji. Z novo žago so doseženi tudi precejšnji prihranki, med ostalimi naj omenimo, da stroški obratovanja nove žage znašajo le 35 % stroškov obratovanja kompresorja.

Keramika v arhitekturi in njene možnosti

Smo na razstavi keramike Aljoše in Gorazda Sotlerja v avli Gradisa v Ljubljani. Bežen pogled po razstavljenih predmetih nam pove marsikaj.

Keramika je prvi umetni material, ki ga je ustvaril človek. Prve najdbe segajo v čas 5000 let pred našim štetjem. Narejena je iz zemlje, oblikovana s pomočjo vode in posušena na zraku, trdnost in trajnost pa dobi v ognju. Lahko pa rečemo, da je vse sodobne možnosti za razvoj odkrilo šele 20. stoletje.

Keramika, je material preteklosti in sedanjosti, zmeraj bolj postaja material bodočnosti.

V vsakdanjem življenju se bolj zavedamo gradbene keramike, kot je opeka, sanitarna keramika, ploščice za oblaganje, zavedamo se uporabne keramike v gospodinjstvu, od lončarskih izdelkov, ognjevarne posode do jedilnih priborov in porcelana, zavedamo se okrasne keramike, različne vaze in dekorativni izdelki, manj pa smo pozorni na tehnično keramiko, to je laboratorijska in elektrokeramika, keramika, ki se uporablja v elektroniki, jedrski energetiki do raketne tehnike itd.

Osnovna surovina so gline in koalini z različnimi dodatki, kar pomeni, da je osnovna surovina lahko glina, ali pa tudi masa, ki je zmes surovin. Po zaključnem procesu žganja je prozorna, ali pa postane kamenina.

Sem spada tudi sinter-keramika, ki ni prozorna in ne vpija vode. Z glazuro pa tudi pri porozni keramiki dosežemo nepropustnost. Barvno je manj bogata in čim višja je temperatura, bolj smo navezani na zemeljske barvne tone. Žganje nad 140 stopinj Celzija.

Osnovne surovine niso gline, ampak oksidi. Sem spada vsa tehnična keramika. To je področje, kjer je nujna povezava z znanostjo. Omejili bi se na keramiko žgano od 1150 stopinj Celzija do 1400 stopinj Celzija in sicer na SINTER-KERAMIKO uporabno v arhitekturi.

Z odgovarjajočo maso in glazuro ima keramika pri tej temperaturi izjemne kvalitete in sicer: odpornost proti vremenskim vplivom, odpornost do —50 stopinj Celzija, trdnost, izolacijske kvalitete in ni občutljiva za poškodbe, ki jih povzroča onesnaževanje. Vsi drugi materiali potrebujejo obnavljanje, nego in zaščito.

Minimalna je tudi občutljivost za

mehanske poškodbe. Izjemno primerna je za humanizacijo prostorov in okolja.

Zaradi pomanjkanja te vrste keramike, je keramika v arhitekturo še vedno premalo vključena in razen za oblaganje tal in sten še vedno vezana na uvoz. Ker pa se pri opremljenosti in gradnji objektov, vedno bolj uporabljajo serijski elementi, je keramika v tej kategoriji kvalitete in zaradi ročnega oblikovanja, zaradi svoje individualnosti in enkratnosti, zaradi vsestranskih ustvarjalnih možnosti nenadomestljiva pri humanizaciji objektov.

Za individualno oblikovanje prostorov v javnih objektih so plošče za oblaganje sten, reliefi, dekorativne velike plošče v kombinaciji s ploščami proizvajanimi v industriji, samostojne skulpture, predelne dekorativne stene in unikatna uporabna keramika.

To in še marsikaj koristnega si je vredno ogledati na sami, sicer skromni ali vsebinsko bogati, razstavi v

Gradisu. Kako izdelke koristno uporabiti pri sami gradnji objektov pa bodo povedali naši strokovnjaki.

Razstavljalcem pa naše iskrene čestitke.

LOJZE CEPUŠ

DROBNE VESTI

LJUBLJANA: Na Visoki ekonomski šoli v Mariboru so nedavno diplomirali: ing. Janez Kuštrin, ing. Albert Praprotnik ter ing. Franc Zupančič in si s tem pridobili nazive diplomirani ekonomisti tehnične smeri. Čestitamo.

LJUBLJANA: Odbor za načrtovanje in notranjo delitev je sprejel sklep, da mora dati k novosprejetim delavcem za delovno skupnost, če se delavca kadruje izven delovne organizacije, soglasje konferenca direktorjev. Rezerve je iskati znotraj Gradisa.

(Opomba: sicer dober sklep, vendar premalo elastičen.)

LJUBLJANA: APS je izdelala analizo osebnih dohodkov za leto 1981. V letu 1981 je znašal povprečni osebni dohodek 8.133 din na mesec, ali neto OD na uro 43,54 din. Dohodki na mesec znašajo 1.728 (lani 1.517 din) in predstavljajo 17,5 % osebnih prejemkov.

Življenjski stroški so se v letu 1980 povečali za 29,8 %. S tem so se realni osebni dohodki, kot tudi osebni prejemki znižali za mesečni 12,2 %.

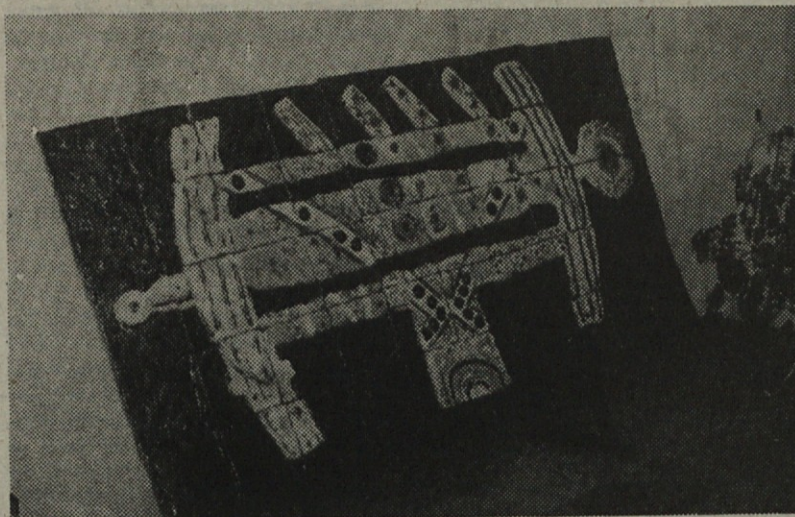
Povprečni presežek nad osnovnimi OD skupaj je znašal 22,9 %. Ročni delavci imajo 21,7 %, umski delavci pa 23 % povprečnega presežka.

PTUJ: Restrikcije že vplivajo na zaposlovanje. Pomanjkanje dela že čutijo delavci v Ptuj. Nekaj so jih poslali na dopuste, del delavcev bodo začasno zaposlili v TOZD Celje. Prav tako bodo učenci, ki so končali šolanje, poslani na dopust.

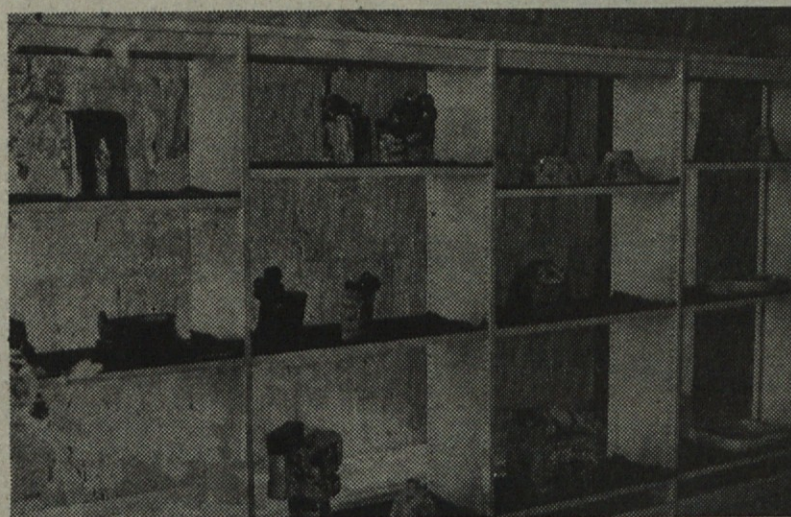
LJUBLJANA: V SPO je bilo v letu 1980 prijavljenih 23 disciplinskih prekrškov. Z ozirom na število zaposlenih kar precej.

SARAJEVO: Delovna organizacija UNIS Turist Sarajevo sporoča, da so pripravljene prevzeti prevoze delavcev iz Ljubljane v Bosni po ceni 28.00 din za km za 45-50 avtobus (telefon 28-052).

CELJE: V Celju bodo slovesno proslavili 150-letnico rojstva Frana Levstika. Organizirana bo razstava o delu in življenju Frana Levstika, razstava in ilustracije Levstikovih del — avtor Lojze Perko, izvedeno predavanje ter organizirana ekskurzija v njegov rojstni kraj Velike Lašče.

Sestavljene plošče dajo v končni obliki takšen mozaik

Na razstavi so bile predstavljene številne skulpture ter uporabna keramika

PLASTIČNO GRADBENO MI- ZARSTVO

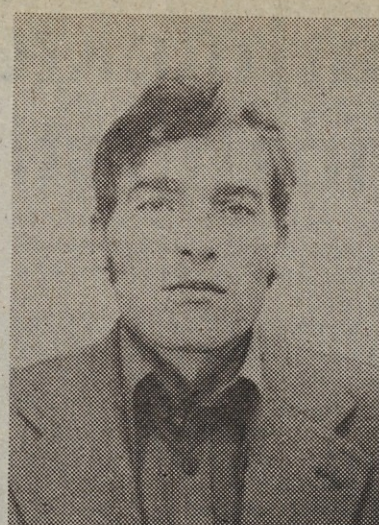
V Ledenicama, nedaleč od Crikvenice dela edina tovarna v Jugoslaviji, ki proizvaja izdelke plastičnega gradbenega mizarstva. V tovarni letno naredijo 15.000 oken, toliko tudi notranjih vrat, 3.000 balkonskih vrat in 8.000 rolet. Vsi izdelki so narejeni iz plastične mase v kateri je osnovna sestavina polivinilklorid.

GRADNJA SONČNIH NASELJ na JAPONSKEM

Potrebe po energiji so iz dneva v dan večje, le-te pa je vse manj. Zato bo sončna energija postajala vse pomembnejši vir preskrbe z energijo. Tega se zavedamo vsi, največ pa so na tem področju naredili na Japonskem. Tam so zgradili že cela naselja, ki se ogrevajo s pomočjo sončne energije. Šli so celo tako daleč, da sončno energijo v vročih poletnih dnevih uporabljajo za ohlajevanje stanovanjskih hiš. Tak sistem »air condition« deluje brezhibno.

Predsednik DS TOZD Frankfurt Bruno Pajnik

Predsednik OOS Hasan Bajrić

Med 17. in 18. uro se delavci iz daljnjih in bližnjih delovišč, drug za drugim vračajo v začasna prebivališča v Griesheimu. Okusna večerja, ki je za marsikoga istočasno tudi kosilo, jih že čaka v lepi, novo urejeni kuhinji. Večerjajo po sobah. Po večerji še malo klepeta o dnevnih dohodkih. Drugi čitajo časopise in poslušajo poročila, tretji pišejo pisma, tako se vezi med svojimi najdražjimi nikoli ne pretrgajo. Vsak si pač na ta ali oni način skuša vsaj v sobi ustvariti košček domačnosti, ki jo v tujini tako pogreša. Med 21 in 22 uro luči po sobah počasi ugašajo, kajti jutri jih čaka spet nov naporen delovni dan.

Ohranjanje vezi naših delavcev in njihovih družin, vezi med matičnim podjetjem Gradisa in domovino, je brezdvoma glavna naloga naše začrtane politike, ki je zapisana tudi v GN 1981. To so istočasno tudi cilji in naloge Konference sindikata Gradisa, ki stremi za tem, da bi bilo našim delavcem zaposlenim v tujini

čim lepše in udobneje, istočasno pa je tudi obveza da delavci, ki se bodo postopno vračali v domovino dobijo ustrezno zaposlitev. K temu spada tudi pospešitev sistema nagrajevanja po učinku dela, kar je dodatna vzpodbuda za vračanje delavcev. Nekateri izmed delavcev so si v tujini pridobili dodatna znanja, kar nam bo doma še kako koristilo.

21. seja DS v Griesheimu

Kot celotno družbeno življenje se tudi vse seje in sestanki odvijajo v večernih urah. Tako sem zvečer prisostvoval seji delavskega sveta delovnih ljudi.

Sejo je vodil predsednik DS Bruno Pajnik. Poleg izvoljenih delegatov sta seji prisostvovala tudi sekretar ZK in predsednik osnovne organizacije sindikata. Udeležba je bila polnoštevila.

Zbrani delegati iz posameznih de-

Večer med našimi delavci v Frankfurtu

lovišč, večina že prekaljenih samoupravljalcev, na konkretni življenjski praksi v tujini, nadaljuje in utrjuje naš samoupravni sistem. Res, da delavski svet deluje v težjih in specifičnih oblikah samoupravljanja, se v svojem bistvu ne oddaljuje od osnovnih načel naše samoupravne družbe.

Zato je povsem naravno in razumljivo, da delavci postavljajo vprašanja obstoja TOZD, pa naj si bo to doma ali v tujini. V okviru tega je tekla razprava, kot tudi o nalogah in prevzemu del v letu 1981. Svetovna gospodarska gibanja trkajo na vrata »Detaširanih enot« in borba za prevzem večjih del je tudi v Nemčiji vse ostrejša. Delo dobi tisti, ki je boljši, hitrejši kvalitetnejši, in cenejši. Da, znajo naši delavci dobro in kvalitetno delati so to že neštetokrat dokazali, potrjujejo pa tudi številne pohvale delodajalcev in investorjev. Perspektive sicer niso rožnate, niso pa kritične. V času 17 letnega dela v Nemčiji smo prebrodili že dve gospodarski krizi in upamo, da bomo še tretjo, je na seji dejal direktor enote Jože Gašperšič. Zgradili smo že vrsto lepih objektov. Danes gradimo dve še v Isenburgu, Dom medicinskih sester v Heiliger Geistu, stanovanjsko neselje v Goldsteinu in drugje. Razpravljali so tudi o dodeljevanju stanovanjskih kreditov, sprejeli plan delovnega časa in plan dopustov za leto 1981 ter se dogovorili o postopnem vračanju posameznikov v domovino.

Čeprav je seja trajala pozno v noč je iz razprave vela želja po večji povezavi z domovino in boljšem obveščanju, zlasti pa več kulturne in rekreacijske dejavnosti, nadvse bi želeli da v Frankfurtu organiziramo kulturni večer in predvajamo film Gradisovih 35 let.

Dobili smo novo menzo in kuharja

Kdor čaka dočaka, je dejal Aziz Geržič doma iz Bosanske Krupe. Nikoli se nismo veliko pritoževali čez hrano, toda danes ko imamo na novo urejeno menzo in novega kuharja je hrana še mnogo boljša in okusnejša.

Za ureditev menze so združili lastna sredstva, del sredstev pa je prispeval glavni partner Filip Holzan. Tu moram omeniti, da poleg Jugoslovancev v naselju stanujejo še Turki, Italijani, Poljaki in drugi narodi, toda najlepšo in najbolj urejeno kuhinjo imajo Gradisovi delavci. Naši delavci spadajo med najboljše in najbolj disciplinirane delavce v celotnem naselju. To pa zasluži posebno pohvalo. Iz raz-

govora z Antonom Tomažičem, ki je bil lansko leto zaposlen kot glavni kuhar v počitniškem domu v Ankaranu smo zvedeli, da je z ureditvijo kuhinje zelo zadovoljen. Manjka mu še nekaj posode in ostalega kuhinjskega pribora toda če so rekli »A« bodo tudi »B«, je nasmejamo odgovoril tovariš Tomažič. Ob tem moramo omeniti, da ostane v kuhinji še tov. Klinec, ki je 12 let, pod dosti težjimi pogoji uspešno kuhlal za naše delavce.

Jedilnik sestavlja za 15 dni vnaprej. Pa pogledajmo kaj bo jutri za kosilo:

Goveja juha z ribano kašo, kuhana govedina, pikantna omaka, hren, pražen krompir, solata. Jedilni list se v 15 dneh ni enkrat ne ponovi. Torej izbira je dokaj pestra in prav je tako.

Soba veteranov

Soba 713 ali lahko bi rekli soba starih veteranov: Derviš Sivič, Jusuf Ičanovič in Stojan Đorđević. Derviš in Jusuf sta iz Bosanske Krupe, Stojan pa je doma iz Prokoplja v Srbiji. Vsi so tu našli skupen dom. Združile so jih iste naloge in cilji. Značilno za njih je, da nihče izmed njih ne kadi in ne pije. Vsi trije pa so prijetni sogovorniki.

Res, spadam že med veterane Gradisa, je začel pripovedovati Derviš Sivič. V tujino sem šel s ciljem da si končno kupim stanovanje, kajti naveličal sem se življenja po barakah. Moram reči, da sem z velikim trudom in dostikrat tudi samoodrekanjem to že dosegel. V Ljubljani sem kupil etažno stanovanje. Tako smo si z ženo in tremi otroci že uredili lep dom. Kupil sem že garažo, manjka mi samo še avto — tega pa bo potrebno še prislužiti. No dobro leto ali dve pa bo tudi ta pri hiši. Seveda, če bo tam za nas še dovolj dela, je še pristavil.

Začetek je bil težak. Največji problem je nepoznavanje jezika, zlasti če opravljaš bolj ali manj samostojno delo. Posledica tega čutijo delavci na svoji koži. Delovodja mu ne more dati navodila, pa tudi ne razumemo raznih informacij in navodil. Danes je že boljša, kajti za silo se že znam sporazumeti in to mi pri mojem delu zelo koristi.

Tudi Stojan Đorđević je podobnega mišljenja. Doživiš dosti grenkih ur ali vseeno se kar dobro počutim, zlasti v pogledu zaslužka. Delati je treba, če ne delaš si kaj hitro na črni listi. Življenje je tu neusmiljeno. Samo marka ima veljavo, dokler jo imaš si spoštovan, ko je več nimaš se nihče ne zmeni zate. Na

denar zelo pazim. Doma gradim hišo in dokončati jo moram.

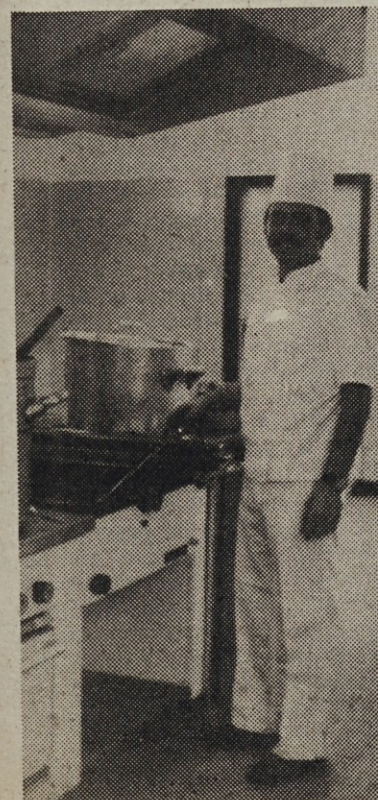
Jusuf Ičanovič je mlajši Gradisovec. V Nemčiji je že tri leta. Medtem se je naučil nemško in dostikrat nastopa kot tolmač. Domov gre vsake 3 mesece, kar pomeni štirikrat na leto. Malokdaj in vendar dovolj, da si je v tem času zgradil hišo in si ustvaril lasten dom. Doma ima ženo in 4 otroke. Ko si bo prislužil še avto, se bo z veseljem vrnil v domovino.

V tujini imamo vsak svoje določene želje in cilje, ki jih lahko le z velikim trudom in močno voljo dosežemo, je zaključil razgovor tovariš Jusuf.

Za uveljavljanje samoupravnih odnosov

V tujini nismo pozabili nalog sindikata, pravi predsednik Osnovne organizacije sindikata Hasan Bajrić. Delamo kot v domovini, le da so naši sestanki ob večernih urah, pa tudi manj jih imamo.

V ospredju našega dela je borba za samoupravne odnose. Vso skrb posvečamo delavcem in skrbimo za njihove najbistvenejše življenjske koristi ter za kulturno rekreacijsko dejavnost. Pomagamo pri izvajanju

Anton Tomažič

Član delavskega sveta Anton Šalamon

konkretnih nalog. Sodelovali smo pri obnovi kuhinje, organizirali smo več izletov, bili smo v Parizu, na Holandskem, kupili smo šahe, sodelovali pri nakupu televizorjev itd. Sobe so čiste in vzorno urejene. V njih spimo v troje. Zajtrk si kuhamo sami (če pa malo zaspiš, ostaneš brez zajtrka). Za hrano v naši menzi plačamo 3 DM na dan, topli obrok pa nas stane 1,70 do 2DM. Drug drugemu pomagamo le tako nam čas hitro teče naprej. Delamo po 8 ur dnevno, če je potrebno tudi več. Smatram, da smo aktivni na vseh področjih.

Pravice in dolžnosti so zapisane v samoupravnem sporazumu

Ta dan se je v Frankfurtu sestala tudi komisija za usklajevanje novega samoupravnega sporazuma o pravicah in dolžnostih delavcev v delovni enoti Frankfurt.

Izid dokaj dolge in burne razprave povzemamo le nekaj bistvenih značilnosti.

V prvih poglavjih je navedena organizacija delovne enote in naloge delavcev, ki se delijo na tehnično operativne naloge ter na finančno materialno poslovanje ter splošne in kadrovske zadeve. Celotno koordiniranje dela v zvezi s kadrovanjem v tujini je prevzela KSS DO, ki bo skrbela tudi za urejanje dokumentacije, za prevoze v tujino ter za zagotavljanje pravic delavcev in njihovim družinskim članom.

V drugem delu opisane pravice in dolžnosti delavcev, glede delovnega časa, odmora, letnih dopustov in odsotnosti z dela. Našteti so tudi prazniki v ZRN. Neplačane dopuste pa odobri svet enote na predlog direktorja. Neplačani dopusti se ne morejo koristiti v času od 1. maja do 1. oktobra. Tretji del obsega poglavja o osebnih dohodkih, nadomestila in ostalih dodatkih. Osnove in merila so usklajena v okviru tarifnih dogovorov veljavnih v ZR Nemčiji. Vi-

Derviš Sivič

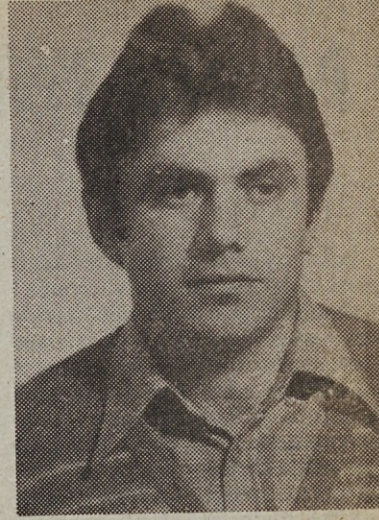
šina osebnega dohodka za poslovni uspeh, je izražena v odstotkih odvisno od deleža ostanka dohodka (dobička) v realizaciji delovne enote. Delavcu pripada tudi osebni dohodek za minulo delo v odvisnosti od delovne dobe in stalnosti v Gradisu. Osebni dohodek pripada delavcu tudi za čas bolezni ter rednega in izrednega plačanega dopusta, vendar načeloma največ do 7 dni.

Delavcu, ki opravlja delo v izredno težkih pogojih pripada dodatek v višini, ki je določen z nemškimi predpisi. Isto velja tudi za nadomestilo OD za čas, ko se zaradi slabega vremena ne da delati.

Za prihod na delo in iz dela ima delavec pravico do nadomestila v višini 5.00 DM na dan, kadar dela najmanj 8 ur dnevno. Na deloviščih kjer ni organiziranega toplega obroka, pripada delavcu dodatek od 3-6 DM na dan. Višino določi svet enote na predlog direktorja.

Gradimo novo stanovanjsko naselje v Goldsteinu pri Frankfurtu

Drago Dragić: »Uspešno se vključujemo v proces dela in samoupravljanja«

Delavci delovne enote imajo organizirano brezplačno stanovanje v delavskem naselju. Dnevne in povračilo potnih stroškov so usklajene z nemškimi predpisi.

Delovna razmerja v TOZD urejuje komisija za delovna razmerja, ki se izvoli iz vrst delovne enote. Komisija odloča o prerazporeditvi delavcev, odobrava izredne dopuste, obravnava kršitve delovne obveznosti in opravlja vse zadeve, ki se tičejo delovnih razmer. Skratka komisiji dela ne bo zmanjkalo.

Čeprav pozno v noč nam je dan v Frankfurtu hitro minil. Marsikaj koristnega smo videli in slišali. V vsakem primeru pa lahko delavcem in poslovnim organom za dosežene uspehe samo čestitamo.

Lojze Cepuš

Goethe schule v New Isenburgu

Iz privrednog pregleda

Nova fabrika gradjevinske opreme i mašina

Gradisov OOUR Metalni pogoni gradi fabriku gradjevinske opreme i mašina. Reč je o proširenju kapaciteta postojećeg programa s tim da se proizvodni proces uvodi savremena tehnologija. Proizvodni program nove fabrike, kratko rečeno, obuhvata opremu za pripremu, transport i ugradnju betona.

Cela investicija je prema predračunskoj vrednosti 556 miliona dinara, a realizovaće se vlastitim sredstvima OOUR-a Metalni pogoni udruženim sredstvima svih 18 OOUR-a GRADISA i spoljnih suulagača. Njihovo učešće 62 odsto, a krediti banke samo 38 odsto. Spoljni suulagači ulažu 20 dosto.

Vredno je spomenuti da je po oceni bankara ovaj investicioni elaborat jedan od najboljih, jer sadrži sve elemente koje nalaže ovogodišnji i srednjeročni stabilizacioni program razvoja. Taj program je istovremeno usaglašen sa građevinarstvom i mašinogradnjom Slovenije.

GRADNJA PO ETAPAMA

Ovaj projekt omogućava da se nova fabrika gradi po etapama. U prvoj fazi izgradiće se na 12.500 kvadratnih metara proizvodne površine, a redovna proizvodnja se planira 1982. godine.

Prva etapa predstavlja zaokruženu tehnološku celinu i obećava da će fizički obim proizvodnje biti prema postojećim kapacitetima povećan 2,4 puta. Do sada GRADIS sa ovom proizvodnjom nije mogao da pokrije sve potrebe tržišta. Njegov udeo do sada sa ovom proizvodnjom na jugoslovenskom tržištu dostiže 41 odsto. Međutim, i sa novom fabrikom njegov udeo biće približno isti zbog toga što će se nešto proširiti proizvodni program odnosno računa

se sa novim proizvodima i novim pristupima. Sem toga porast proizvodnje u novoj fabrici obećava već plasman u inostrano tržište, jer to zahteva kompletiranje ponudbe GRADISA. Upravo s tim proizvodnjom GRADIS želi da sačuva svoj prestiž na svetskom tržištu. Zapravo, u sklopu te politike razvoja još više se akcentuje ova proizvodnja.

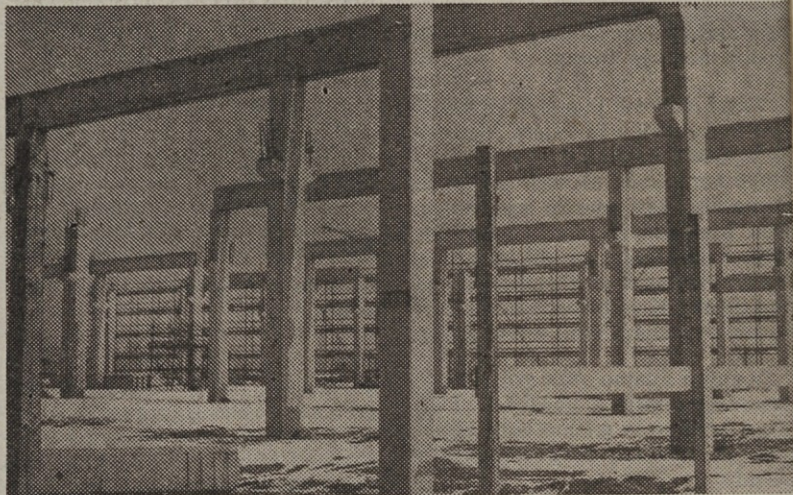
ORGANSKA RAST FABRIKE I DUGOROČNI PERSPEKTIVE

Svi idejni projekti su već tako izrađeni da odgovaraju konačnoj fazi nove fabrike koja će da se proširi na površini od 28.000 kvadratnih metara. Znači da će u konačnoj fazi proizvodnja biti znatno veća u poređenju sa završetkom prve etape.

Kad je reč o novom programu vredno je spomenuti da će se posebna pažnja pokloniti elektronici i automatizaciji u građevinarstvu. U sklopu prve etape planira se i razvojno tehnološki center čiji je prioritetni zadatak da se postojeća tehnologija popuni i uvodi nova, sa istovremenim razvojem pripadajuće opreme. To je i osnovni cilj ovog centra da se na jednom mestu okupe stručne snage kojima će se pružiti uslovi za njihov rad.

Ova investicija ulazi u srednjeročni plan razvoja Ljubljane, odnosno njene industrije.

GRADIS poklanja veliku pažnju saradnji sa ostalim proizvođačima gradjevinske opreme i mašina u formiranju zajedničke ponude i organizovanog nastupa na domaćem i inostranom tržištu. To je sa aspekta prodaje, a što se tiče proizvodnje dolazi do sve većeg izražaja podela rada i veće tehnološka specijalizacija. Zapravo, već sada ova podela

Polovica stebrov in primarcev je že postavljena

rada se ne odvija samo u uskim republičkim granicama, već na čitavoj teritoriji Jugoslavije.

Vredno je naglasiti da jugoslovenski proizvođači koje grade u inostranstvu plasiraju opremu GRADISA iz ovog programa. U svojoj izvoznj politici GRADIS daje veliki akcenat na državama u razvoju. Nastojanje da se građevinska tehnolo-

logija povezuje sa pripadajućim opremom i mašinama. Kad je reč o postavljanju proizvodnih jedinica na tržištu nesvrstanih nastojanje da se razvije vlastita proizvodnja jednog dela gradjevinske opreme i mašina čime će se obezbediti stalna prisutnost GRADISA na tim tržištima.

A. JOVANOVIĆ

Stvaralaštvo pod udarom neradnika

Pozitivan odnos koji u našem društvu vlada prema stvaralaštvu izraz je, pre svega, osećanja da je ova delatnost potrebna, a znatno manje ekonomske zainteresovanosti organizacija udruženog rada da razvijaju sopstvenu tehnologiju. Uz ovaj zaključak, na nedavnoj sednici Saveznog koordinacionog odbora za stvaralaštvo izneta je i ocena da su upravo zbog toga naponi koji se čine znatno veći od konkretnih rezultata. Aktivnost je i dalje pretežno na nivou društvenog organizovanja, dok je u udruženom radu i dalje mnogo problema i otpora kojima više pažnje treba posvetiti i u pripremama za Treći kongres samoupravljača Jugoslavije.

Ista pitanja zapravo se postavljaju već nekoliko godina i ako je evidentiranih pronalazaka i drugih korisnih unapređenja sve više, kao i aktivna pronalazača u organizacijama udruženog rada, u planiranju se inventivnoj delatnosti posvećuje sasvim malo pažnje, a nagrađivanje pronalazača verovatno je najbolnija tačka u ovoj oblasti. Naknade novatorima često se isplaćuju kao honorari što, kao i limitiranje nagrada, nije u

skladu sa načelima Ustava i ZUR-a o radnom doprinosu kao jednim osnovu za sticanje dohotka.

Neshvatljivo je, na primer, da mlad čovek dobije stan čim dodje u neku dobrostojeću organizaciju, ili instituciju, rekao je Mika Špiljak, dok se radnicima pronalazačima osporava pravo na nagradu čak i u slučajevima milionskih ušteda. Na sednici je iznet primer sa Kosova gde se u pojedinim kolektivima na pronalazače vrši pritisak da se odrednu nagrade pod parolom stabilizacije. Radnik koji je to odbio, isteran je s posla i sada vodi spor pred sudom udruženog rada. Ušteda je, inače, 18 milijona, a trebalo je da radnik dobije 230 hiljada dinara. Priča o odricanju od nagrada ima stoga krajnje negativan prizvuk. Mika Špiljak je tu pojavu okarakterizirao kao posledicu pritiska primitivizma, nerada i javašluka, odnosno kao najnekonstruktivniji pristup doslednoj raspodeli prema radu. Zašto bi neko odbio zasluženu nagradu, zapitao se Mika Špiljak, napominjući da se još nikad niko nije odrekao nezaslužnog ličnog dohotka. S

Nadaljevanje na 15. str.

16. februara smo fotografirali še zadnje izkope za izdelavo temeljev za stebre nove tovarne gradbene opreme v moščanski industrijski coni MP-3

Savez komunista o sebi

Pored razmatranja osnovnih pitanja daljeg razvoja našeg društveno-političkog i ekonomskog razvoja, na XII kongresu Saveza Komunista Jugoslavije dužna pažnja biće posvećena i analizi stanja u samom Savezu komunista. Ali, i ovog puta, kao i mnogo puta dosad, svoju ulogu i zadatke Savez komunista će sagledati, pre svega, sa stanovišta ostvarivanja svoje vodeće idejno-političke uloge u borbi za afirmaciju odlučujuće uloge radničke klase u društvu. Drugim rečima, biće potrebno oceniti koliko je Savez komunista sposoban da u složenim uslovima društveno-ekonomskog i političkog sistema socijalističkog samoupravljanja uspešno, pravovremeno, na pravi način i prvim sredstvima ostvari svoju vodeću idejno-političku ulogu.

Kao i u mnogim partijskim dokumentima dosad, i u »Predlogu osnovnih elemenata za pripremu koncepta idejno-političke sadržine i načina pripremanja XII kongresa

Nadaljevanje s 14. strani

tim u vezi, on je istakao da se sve subjektivne snage moraju angažovati na slamanju takvih i sličnih otpora, jer su stvaralaštvo i razvoj sopstvene tehnologije pitanja strategijskog značaja. Zato se više pažnje mora posvetiti sprovođenju Društvenog dogovora o razvoju stvaralaštva, kao i donošenju i sprovođenju novog Zakona o patentima i tehničkim unapređenjima koji će na kvalitetno nov način regulisati uslove za uspostavljanje samoupravnih odnosa u korišćenju tehnologije.

V. R.

SKJ« naglašava se potreba jačanja osnovne organizacije SK i njenog osposobljavanja za samostalno i aktivno delovanje u sopstvenoj sredini i šire. Već sada se zna da je bitan uslov za ostvarivanje ovog zadatka izvesna promena dosadašnjeg načina rada osnovnih organizacija. Zahteva se veća prisutnost živog i neposrednog komuniciranja članstva, organizacija i organa SK, dalja demokratizacija kadrovske politike, itd.

Kada se govori o promeni načina rada onda se, pre svega, misli na često prisutnu »papirnatu komunikaciju« organa SK sa članstvom u osnovnim organizacijama SK.

Osnovna pretpostavka uspešnijeg i efikasnijeg ostvarivanja uloge Saveza komunista je, kao što je poznato, izgradnja i učvršćenje njegovog jedinstva na principima demokratiskog centralizma, neposredne povezanosti s radničkom klasom i drugim radnim ljudima i ostvarivanje njegove kohezije u društvu. Savez komunista je, naime, davno napustio politiku komandovanja i svoju snagu i uspehe uvek ocenjivao prema postignutim društvenim rezultatima. Ravnopravni dijalozi i borba za svoju politiku snagom argumenata postala je svakodnevna praksa Saveza komunista.

To, naravno, ne znači da je Partija uvek i u svemu bila dovoljno uspešna, da je učinila maksimum što se moglo učiniti. Jedan od razloga je sigurno i taj što je u određenim periodima zatajila i kritika i samokritika. Upravo zbog toga, u pripremljenim materijalima se naglašava potreba jačanja demokratskih odnosa, kritike i samokritike u životu osnovnih organizacija i organa Saveza

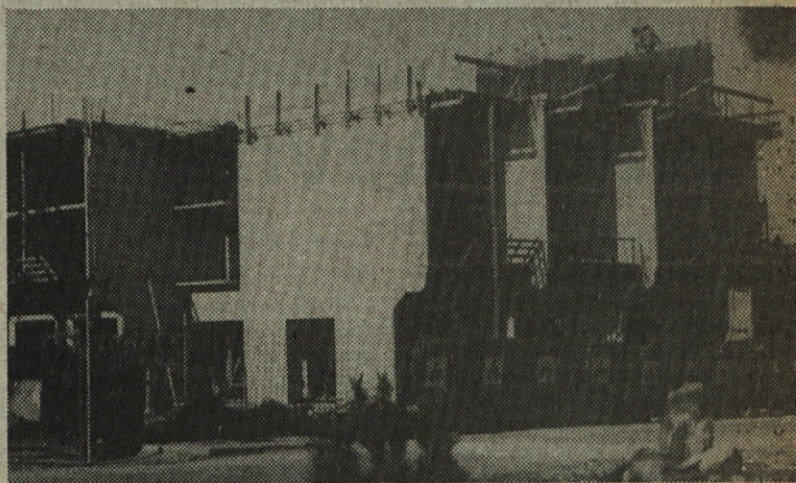
komunista. Ovakvom kursu, bez sumnje, doprineće i stalno unapređivanje kolektivnog rada i odgovornosti, živ, svakodnevni i neposredni kontakt organa SK sa članstvom, aktivno angažovanje komunista i osnovnih organizacija u izgradnjivanju i ostvarivanju politike Saveza komunista. Time će se doprineti, kako se ističe, izgradnji novog kvaliteta političkog života u SKJ na osnovama razvoja dalje demokratizacije odnosa u njemu.

Ako se već govori o odrednjennoj neaktivnosti pojedinih članova Saveza komunista, pa i osnovnih organizacija, onda je logičan zaključak da će XII kongres SKJ morati oceniti uzroke takvog stanja. Stoji pitanje razloga neaktivnosti dela komunista u borbi za realizaciju zauzetih stavova, njihovog nedovoljnog angažovanja za rešavanje životnih problema radničke klase u udruženom radu, zatim nesnalaženja, ne-

dovoljne inicijativnosti i nerazumevanja u primeni raznovrsnih oblika idejno-političkog delovanja u radnim i složenim organizacijama udruženog rada, mesnim zajednicama i šire. »Treba očekivati i tražiti od komunista, osnovnih organizacija SK u osnovnim organizacijam udruženog rada, mesnim zajednicama i opštinskim konferencijama i komitetima da ispolje veću inicijativu u traženju i primeni različitih akcionih oblika i metoda rada« — kaže se u Predlogu.

I na predstojećem kongresu, kao i na svim dosadašnjim, punu pažnju Saveza komunista zaokupiće pitanje jačanja njegove radničko-klasne osnove, borba za jačanje revolucionarnog lika i ugleda člana Saveza komunista, borba protiv oportunitizma, etatističkog, birokratskog i liberalističkog ponašanja, tehnokratizma i drugih negativnih pojava u društvu.

D. Majstrovic

Cena stana mora biti javna

O stambenoj politici i izgradnji stanova se vrlo često govori, donose mnogobrojni zaključci i stavovi, pa, ipak, to je oblast u kojoj još mnoge stvari nisu raščišćene, u kojoj znatno zaostaje razvoj samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa. Novi srednjeročni plan je prilika da se jasnije definišu ciljevi, ali, pre svega, na osnovu realnih mogućnosti privrede. Ne sme se dogoditi da nam plan bude više izraz želja, a manje rezultat stvarne ekonomske situacije.

Polazeći od ovakvog stava, na sednici Sekcije SK SSRNJ za ošta pitanja standarda u društvu i Odbora Predsedništva SK SSRNJ za stambenu izgradnju, naglašeno je da srednjeročni plan stambene izgrad-

nje mora polaziti od planova organizacija udruženog rada. Opredeljenje da se sredstva za izgradnju stanova izdvajaju iz čistog dohotka smanjuje ukupnu sumu sredstava za tu svrhu, otprilike, za jednu četvrtinu. Taj »manjak« bi se mogao nadoknaditi većim ličnim učešćem. Ali, politikom kakva je danas to je teško ostvariti. Naime, i pored zalaganja za individualnu gradnju, ili »otkupljivanje« stanarskog prava još nema dovoljno stimulativnih mera koje bi takve zaključke pretakali u praksu.

Stambena izgradnja ne bi smela da bude obuhvaćena postojećim restriktivnim merama u oblasti investicija. Trebalo bi u nacrtu srednj-

ročnog plana uneti obavezu da se neće preduzimati takve mere tekuće ekonomske politike koje će usporavati stambenu izgradnju. Trebalo bi predvideti takodje, i izvesne olakšice za uvoz nekih materijala, najkritičnijih za gradjevinarstvo, i isto tako ugraditi ograničenja izvoza za neke takve materijale.

Javlja se i mišljenje da bi poslovne banke trebalo da imaju posebne poslovne jedinice za stambenu izgradnju. Cena stana, smatraju u SSRNJ, mora biti javna, jer to je danas »vreća u koju se sve baca«. A poznato je da su cene kvadratnog metra stana i zarade ličnih lica u stambenom poslovanju i dalje pove-

Ima problema i u komunalnoj delatnosti, posebno o teškoćama oko uređivanja zemljišta, pogrešnoj praksi da se stanovi grade samo u velikim centrima, itd. Manje-više, sve su to već poznate stvari i one će biti ponavljane sve dotle dok u ovoj oblasti zaista ne zažive pravi samoupravni društveno-ekonomski odnosi. Naravno, i u smislu formiranja novih institucija, već novih i drugačijih ponašanja. Ali, da bi se ujedini-li, kao što je poznato, neophodno je da se stvari raščiste, da svako utvrdi i ostvari svoj deo obaveza i odgovornosti. Deklaracije i stavovi, dakle, neće pomoći. Neophodno je u svemu tome polaziti od udruženog rada, od njegovih potreba i mogućnosti.

Veći ukupni dohodak društva

Reč stabilizacija prisutna je u svim našim razgovorima — u kolektiv, mesnoj zajednici, u kući, delegatskim skupštinama, u društveno-političkim organizacijama. Taj društveno-ekonomski pojam naše sveukupne orijentacije na kvalitativno privredjivanje, veći ukupan dohodak društva i sve viši stepen samoupravnog organizovanja sadrži niz zadataka čije rešavanje treba da doprinese izlazu iz sadašnje nepovoljne strukture naše privrede, nestajice pojedinih sirovina, kao i teškoća prouzrokovanih delom političkom i ekonomskom krizom u svetu. A ti zadaci su, pre svega, od značaja za celu našu zajednicu, jer je poznata istina da su pojedinačni interesi i zahvati — uspesi kratkog daha. Saznanje o tome sve više dolazi do izražaja, a posebno činjenica da se pluralizam interesa u našem samoupravnom društvu mora preovladavati strpljivo, ali znatno brže nego dosad, dogovorima i sporazumima udruženog rada. Jer, jedino je on pozvan da odlučuje o tome šta će, kako i koliko da proizvodi, u šta da ulaže deo novostvorene vrednosti, u koje zajedničke poduhvate da ulazi i kako da raspolaze ostvarenim dohtkom. Tamo gde se on pitao rezul-

tati nisu izostali, a njih je sve više, mada su još sasvim skromni.

Ipak, udruženi rad postaje odlučniji i organizovaniji. Zajedničkim sredstvima gradi domaće električne lokomotive, vagona, dizalice, domaće autobuse i putničke automobile, traktore, komplikovane alatne mašine, koje delom i izvozi, proizvodi i izvozi akumulatore, razne elektronske uređaje, belu tehniku, deo opreme za nuklearne elektrane, ulaže u nove izvore energije, u proizvodnju uglja, aluminijuma, čelika i drugih sirovina. Izgradio je jugoslovenski naftovod, deo auto-puta. To su samo neki primeri uspešne saradnje i zajedničkih ulaganja. Njih je svakako više. Ali, ima i takvih koji opominju da se ne može sve i svašta proizvoditi i izvoziti i da se u razvojnoj politici zemlje treba opredeliti za onu proizvodnju višeg stepena obrade, sa većim zemljama, koja će najmanje zavisiti od uvoznih sirovina.

Vreme parcijalnih zahvata, malih serija, kupovanja zastarelih licenci i uopšte uskih interesa mora se brže prevazilaziti i jačati svest o zajedničkom, društvenom dohotku koji je i osnova Zakona o udruženom radu. Stabilizacija, kao u ZUR upravo to

podrazumevaju. Zato se s pravom i ističe da su razvoj samoupravljanja i suštinska primena ZUR-a okosnica naše stabilizacione politike, naših programa razvoja, posebno pripreme srednjeročnih planova kojima se moraju odlučnije suzbijati pojave autarhije, zatvaranja i zadovoljavanja kratkotrajnim uspesima.

Teško je i zamisliti da se može krenuti u iole veći poduhvat bez udruživanja rada i sredstva na širem planu. A ti poduhvati su neophodni kako zbor bolje strukture naše privrede, posebno preradivačke, tako i za naše zajedništvo, za jedinstvo tržišta, za veći izvoz, smanjenje platnog deficita, za štednju energije, za razvoj i obezbeđenje sopstvene sirovinske baze mnogim proizvodima, za opravdan razvoj domaće tehnologije. A sve to je — stabilizacija.

Ne jednom je naglašeno da rešenje nije u restrikcijama, nepotrebnoj štednji, stezanju kaiša, već u boljem radu, višoj produktivnosti, boljem korišćenju radnog vremena, racionalnom gazdovanju. Tu u udruženom radu se jedino može odvojiti rad od nerada, subjektivne od objektivnih teškoća, rentabilne od nerentabilnih investicija, mogućno-

sti zamene nafte drugom energijom, uvoznih — domaćih sirovina. O svemu tome se, pre svega, mora raspravljati u organizacijama udruženog rada uz neposrednu podršku organizacija Saveza komunista i Sindikata čija je uloga od neprocenjivog značaja u sagledavanju zajedničkih interesa. U tom cilju velikom pomoć treba da pruže stručne službe, naročito u pripremanju planova kao i varijanti i argumenata za uspešnije dogovaranje i sporazumevanje.

Mesto za dogovaranje su svakako interesne zajednice, ali i druga delegatska tela i skupštine. U svemu tome nijednog trenutka se ne smeju zanemarivati znanje, kadrovi, nauka koji će znati da primene i dalje razvijaju ne samo novu tehnologiju koju kupujemo, već i da stvaraju našu sopstvenu tehniku i tehnologiju. Razvijene zemlje sveta na tome ostvaruju velike profite i odnosu dobar deo dohotka zemalja u razvoju. Stoga na razvoju domaće tehnologije ne treba štedeti. Naravno, velika su ulaganja potrebna. Otuda je udruživanje sredstava jedan od najprioritetnijih zadataka.

ROSA GRČIĆ

Kad dnevnicke matiraju blagajnu

U zajedničkim službama radne organizacije »Uvozna šansa« sport-ski život i rekreacija gotovo nikakvi. Istina, pojedinci su u pogledu sopstvenih sportskih rekorda bili na olimpijskoj visini kao na primer, kurir Laza koji je za svega pola sata mogao da obleti bar tri četiri burekdžinice i samousluge, kupujući svojim bližnjim u kancelariji doručke.

Od kako su deterdženti postali mislena imenica, Jordanu sa gaštet-nera matrice i umnožavanje službenih akata i materijala sa sednice postali su prevaziđena stvar. Uz internu proviziju, išao je od radnje do radnje i ojačanim laktovima uspevao da se izbori za spasonosni prašak i čistoću bar za deset porodica iz njegove firme.

Stipendisti u »Uvoznoj šansi« preskakali su i po nekoliko ispitnih rokova, navodno zbog blagajnika koji je na bolovanju a kad nema uputnice na vreme, nema ni šestice u indeksu.

U restoranu »Uvozne šanse« odgajani su košarkaši, bar za takmičarsko polufinale. Koliko je zbog pokvarenog frižidera otišlo sira i salame u koš a nadležnog Makarija, šefa restorana nikako da pošalju van igre.

I šahisti su bili u velemajestorskom rangu. Malo malo, pa zbog matiranih sredstava za reprezentaciju i de-

viznih dnevnica na pomoćnoj blagajni — padne zastavica.

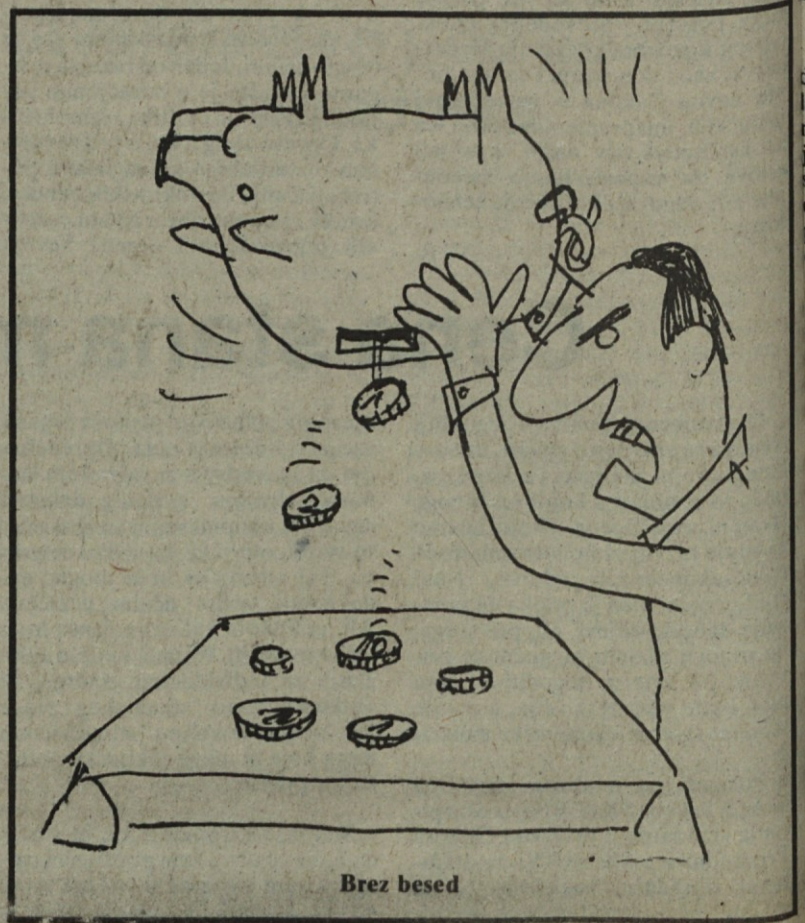
Nigde na uvoznoj listi nije predviđen uvoz ringova. Pa, ipak, nadležni referenti nokautirali su sve raspoložive devize importujući slamke za pravljenje mehura od sapunice... I nabavljač je voleo boks. Sitan inventar za garažu tražio je plaćajući taksi, pa i kad je ono malo gotovine nestalo, neko se setio da dovodenjem pravog stručnjaka diskvalifikuje ovakav »sportski« život u »Uvoznoj šansi«.

Svi su mislili da će biti raspisan konkurs za plivačkog trenera, pa da se uz pomoć sa strane ispliva iz nezavidne situacije. A možda će doći stručnjak za bacanje koplja, i da se sve greške bezbolno odbace a posle boja — kopljem u trnje.

Ne, procena onih koji su trezvenije gledali na stvari bila je da je slučaj u »Uvoznoj šansi« sličan fudbalskom igralištu a da ne bi došlo do nameštanja rezultata, pozvan je u pomoć sudija...

I on će zbog stabilizacije zajedničke tabele dosuđivati svoje jedanaesterce i mnogi će morati da napuste takvu igru.

I da se devalviranu odgovornost uruče u kartoni. Za (pre)svlačionicu.

Brez besed

Štednja

Ženo, krajnje je vreme da počmo sa štednjom, obrati se Steva ojoj boljoj polovini.

— To sam ja odavno govorila, a ti kako ni dinar da ostaviš na knjižicu ili u kasicu, — podseti ga Duška.

— Molim, ne kritikuj, nisi na saanku. Od sada racionalno koristimo novac i na nepotrebne kupovne stavljam tačku. Ako treba i dve!

— O, izvrstno. A da čujem tvoj plan.

— Evo, kao prvo pušiću samo jedno paklo cigareta umesto dva nedeljno. Novine ću kupovati samo jednom nedeljno i to Nedeljski nevnik. U kafanu više ne odlazim, pare neće da mi odlaze, — izlagao je Steva svoju zamisao.

— Duška ga je gledala s nevericom a zatim i ona dade svoj prilog štednji.

— Slažem se s tobom, evo i ja ću ići tri puta kod frizera već sam jednom i dva puta kot — frizerke! — Ne zastranjuj in ne vrđaj, — nasmeja se Steva — možeš ići tri puta ali bez ikakvih trajnih ili laladnih ondulacija. Kad čujem cenu laladnih ondulacija odmah se ohladim!

Steva potom nastavi da izlaže nov plan štednje:

— U bioskop jednom mesečno, pozorište s vremena na vreme a operu slušamo samo preko — radija. Ne bi bilo loše da pokušamo i bez večere.

— Šta je to s tobom? Odjednom toliko preterana štednja. Da nisi rešio da štedimo za proleće — zainteresovao se Duška.

— To mi ne pada na pamet.

Da nećeš da kupimo televizor u boji? — ozari se žena.

— Taman posla. Još nam samo ta dosada nedostaje!

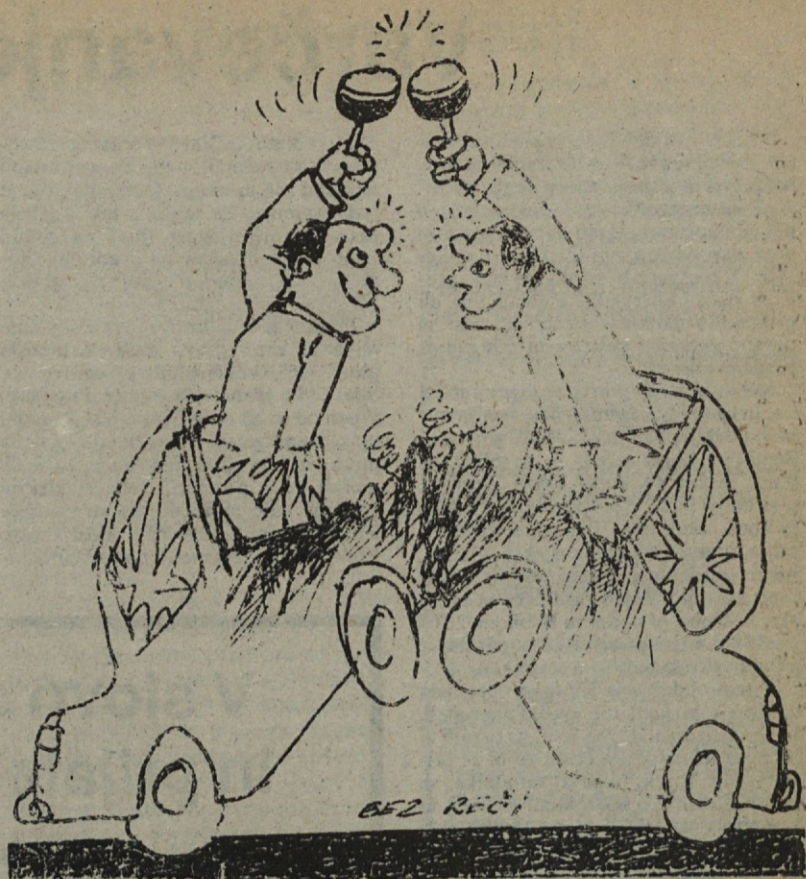
— Sad znam crni Stevo! Ti si proneverio neke pare pa sada treba da vratimo dug?

— Smiri se ženo, nije to u pitanju.

— Dobro Stevo, čemu onda tolika štednja? — više nije mogla da zaustavi radoznalost Duška.

— Vidi se da ne razumeš nas navijače. Ida ne pratiš sportske događaje. Inače bi znala da imamo velike šanse u fudbalu da se kvalifikujemo za Svetsko prvenstvo u Americi. A sa štednjom, kao što znaš, treba početi na vreme!

DUŠAN STARČEVIĆ

HUMOR

Usisivač na atomski pogon

Kada je u sagledavanju svojih kadrovskih potreba preduzeće »Bela lala« raspisalo konkurs za jedno mesto »stručnog izvršioca za higijenu i dekontaminaciju kancelarijske atmosfere«, sa svojom kao vrata diplomom potpune srednje škole pojavio se među ostalih 37 kandidata i Pera Perić.

— Čovek je mlad, moralno poodoban, ne pominje stan... Red je da ga primimo — reče Laza, predsedavajući u kadrovskoj komisiji i čovek koji je u bezvazdušnom prostoru znao odakle vetar duva.

— A glatko je prošao i kroz vse naše testove. Znači čovek je perspektivan! — uzviknu Rozmir, šef opšte službe

— Takooo je! uzećemo Peru! — dodade zajedničkoj odluci svoj stav i Mladen, majstor za probijanje leda i u samoj Sahari.

I Pera Perić, kao pravi čovek za pravo mesto, prihvati se posla stručnog izvršioca za higijenu i dekontaminaciju, a manje stručno rečeno — prihvati se metle i poče da brine o čistoći u kancelarijama zajedničkih službi.

Ali... Ne lezi vraže... Nekako odmah posle Perinog probnog staža procuri kancelarijama vest da Pera ima završen i fakultet. Svi su zabri-

nutu vrteli glavom i na mini-prognozi u bifeu tipovali šta će dalje biti sa ovim mladim stručnjakom. Možda mu, kao fakultetski obrazovanom stručnjaku, treba kupiti usisivač pa mu pored boljeg učinka omogućiti i bolje bodove.

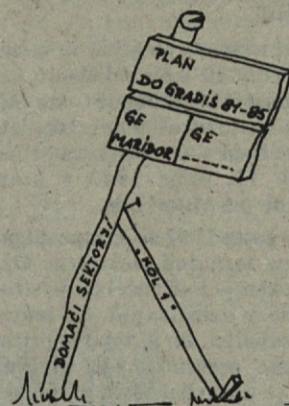
Takva razmišljanja glavnih u zajedničkim službama brzo su iz zapisnika sišla u prodavnicu a i Pera zasuhe rukave još bolje, da se od čistoće sve caklilo.

Išlo tako neko vreme dok neki ne iščeprkaše novost a takvih koji čeprkaju po tuđim biografijama uvek ima, da Pera ima čak i — magistrat. A magistru, čak i kad drži metlu, valja dati magistarske bodove.

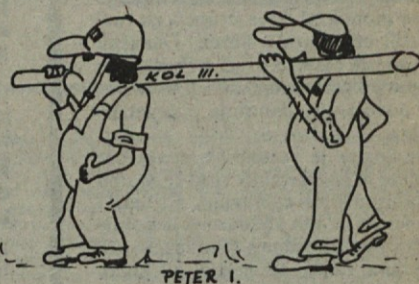
— A ko zna — ozbiljnije se zabrinuše glavni — neće li se u Perinoj metli pojaviti i veće ambicije, pa da jednoga dana počne da mete po tuđim dosijeima i kvalifikacijama. Da sa svojim usisivačem nekoga izvuče iz fotelje...

Hitna sednica u »Belol lali«:

— Ljudi — podiže se Vukašin iz nabavnog. — Pa zar naša firma ne predviđa u doglednom vremenu modernizaciju proizvodnih potencijala, čak na atomski pogon. A uz takvu proizvodnju ide i slična prateća struktura, pa i održavanje higijene u poslovnim prostorijama.

TI »KOLI« BODO PA DOBRE PODPORE GRADI....

— Takooo je! — prozreše Vukašinovu misao ostali. Ako već podižemo kadrove u atomskoj strukturi, onda valja poslati Peru u inostranstvo da specializira rad sa usisivačem na atomski pogon. Time se postiže ne samo energetska ušteda, je r je atomski pogon jeftiniji od usisivača na struju, nego se i humanizuju uslovi rada...

— Ih — poče od miline da se topi Rozmir-ala će to biti lepo kad posle nekoliko godina atomski usisivač počne da »plevi«, prašinu, sa gorivom za čitave dve decenije unapred. Samo drugovi, moramo na vreme misliti i na sredstva namenjena zaštiti od radijacije atomskog usisivača. To u vezi maločas pomenute humanizacije rada...

I ode Pera u inostranstvo sa dva godišnja odmora unapred i na brzu ruku promovano otpremninom iz ekspres-fonda. Sve je u »Belol lali« korektno i kolegijalno izvedeno, samo da bi firma prva među prvim dobila i — atomskog čistača.

Pošto u ekonomatu nije bilo mirišljavih maramica, niko se na rastanku s Perom nije usudio da pusti suze. Ali zato svi iskreno i jedno-dušno zaželeše da se on sa specijalizacije javi lepom razglednicom. A zatim svi u čast srećnog rešenja još jednog kadrovskog pitanja, svratili se na po jednu u bife.

Prašina se u bifeu dizala. Ali To nije bio problem »Bele lale«. Rešenja su na drugoj strani išla sama od sebe. K'o bela lala...

PERA SREČKOVIĆ

Varčevanje z energijo

Vsaka nova doba se naslanja na prejšnjo, razvoj se gradi na doseženem stanju, izkušnjah in stopnji tehnološkega razvoja. Tudi energetika ima svojo razvojno pot. Če hočemo graditi nove odnose, je prav, da se včasih zamislimo tudi v preteklost. V tem delu bi enciklopedično preleteli razvoj energetike z namenom, da prikazemo današnjo strahovito rast in porabo energije, pestrost in zahtevnost nosilcev energije.

Kot najstarejše gorivo se je uporabljal les, in to verjetno samo za razsvetljavo v obliki baklje. Kot prvo fosilno gorivo so Sumerijci kurili asfalt, in to 6000 let p.n.š. Asfalt so kopali blizu Ararata, uporabljal pa se je pri proizvodnji opeke in apna, okoli leta 3000 p.n.š. že za finjša opravila v keramični obrti, glaziranje in emajliranje. V tem času so za razsvetljavo uporabljali rastlinske in živalske maščobe. V obdobju Babilona 2500 do 538 p.n.š. so poleg asfalta uporabljali še tudi surovo nafto.

V tem obdobju je Kitajska doživljala za tisto dobo velik tehnološki napredek, in ker niso imeli dovolj lesa, pa ta tudi ni ustrezal tehnološkimi postopkom za pridobivanje kovin, papirja, smodnika, so na Kitajskem že uporabljali premog in zemeljski plin, ki so ga po bambusovih plinovodih transportirali na mesto uporabe.

Feničani pa so v tem obdobju prvi proizvedli voščene sveče. Mehansko delo so izkoriščali edino za pogon ladij, veter in jadro, v glavnem pa je bil izvor mehanskega dela živa človeška sila. Zato so bili cilji bojnih pohodov, dobiti čim več delovne sile v obliki sužnjev. Rimljani so prvi začeli izkoriščati moč vode v obliki vodnih koles. Premog se je redko uporabljal, tako v Veliki Britaniji in Arizoni. Leta 1306 je kralj Edvard I. izdal nalog, da je s premogom prepovedano kuriti, prekršek se je kaznoval s smrtno kaznijo, z obrazložitvijo, da so plini strupeni. Res, pri nepopolnem zgorevanju nastane ogljikov monoksid, ki je strupen, pa tudi so izvršili eno smrtno kazen. Današnji ukrepi so sila blagi. Kovači v Franciji so za kurjenje s premogom morali imeti posebno dovoljenje, današnje energetsko soglasje.

Tehnologija je vseeno šla svojo pot napredka, in energetski viri so se morali prilagoditi novim zahtevam. Britanski patent št. 15 iz leta 1620 opisuje koksiranje premoga. Fosilna goriva se niso več uporabljala samo za gretje in kuho, ampak tudi za tehnološke postopke, pridobivanje železa. Pri koksiranju dobimo plin, ki se je prvič uporabil za razsvetljavo leta 1691 na Irskem. Šele sto let po tem ta plin dobi tudi komercialno vrednost.

Nekako istočasno se je začela izkoriščati tudi nafta oziroma petrolej, ki se črpa iz plitvih vrtin. Skoraj 200 let je vrtna v Modeni napajala Genovo in Parmo s petrolejem za razsvetljavo ulic, petrolej v Galiciji pa je razsvetljeval Praške ulice. Industrijsko se je nafta začela izkoriščati leta 1895, ko so v Pennsylvaniji naredili vrtno večjih dimenzij. Nafto iz oljnih škrljavcev so najprej pridobivali okoli leta 1694 v Veliki Britaniji, komercialno pa so tak izvor začeli izkoriščati šele 120 let kasneje v Kanadi.

Z izumom parnega stroja (Watt 1760) se v energetiki začena prav tako kot v industrializaciji nova doba. Parni stroj je zahteval več goriva, premoga, ki pa se je lahko pridobil ravno z njegovo pomočjo. Prva parna lokomotiva se je uporabljala za transport premoga. ZDA so leta

1820 proizvedle 300 ton premoga, dvajset let kasneje milijon ton, danes pa okoli 620.106 ton premoga. Za to obdobje je tudi zanimivo, da se je do takrat gibala poprečna naseljenost ljudi na zemlji okoli 25 prebivalcev na kvadratni kilometer, od tega obdobja dalje pa rast prebivalstva strmo narašča.

Premog je tudi osnova za pridobivanje plina za razsvetljavo mest. Zemeljski plin v večjih količinah pa je registriran v letu 1884 za potrebe mesta Pittsburg. Plinovod je bil dolg 25 km. Vsi do sedaj opisani energetski viri so bili omejeni na mesto izkopa ali eksploatacije, tu so se morali tudi porabiti. Sele električna energija daje možnosti, da se energija lahko transportira na večje oddaljenosti. Prav je, da na tem mestu poleg Volte, Ja-

cobija, Siemens, Wheatstona, Edisona omenimo tudi Tesla, ki je s svojim delom prispeval izredno velik kamen v mozaik razvoja energetike. Električna energija se je pridobivala iz vodnih in parnih turbin.

Parne in vodne turbine so tudi zamenjale parne stroje, ki so jih iz transportnih sredstev popolnoma izrinili motorji z notranjim izgorevanjem: Ottov in Dieslov motor. Prvi reakcijski motor, ki je dobil široko uporabo v letalstvu, se je razvil leta 1939.

Naslednje novo poglavje v razvoju energetske in nuklearne energije: 1942 Fermijev reaktor in 1954 prva eksperimentalna nuklearna centrala v SSSR. Pa podmornica Nautilus in ledolomilec Lenin, katerih spložitve in žive diskusije

o nevarnosti smo bili deležni že tudi vsi. Res, vsak novi vir spremlja kompromisna diskusija o smotnosti njegove uporabe, premog, plin atoma samo prebivalstvo se nenehno širi, vsa zahteva svoj prostor in pravico do življenja.

Danes se soočamo s krizo energije, pa ima korenine v svojem razvoju. Porava s svojo preudarnostjo in zakonitosti ve, kaj dela. V Italiji so nekaj bujni gozdovi, danes so tam puščave, je človek porabil zase. Iz zemeljskih derij kopljemo osnovo za svoj bit, ali se pri tem zavedamo, da tako ne moremo večno, da moramo nekaj spremeniti, ne drugega, vsaj naš odnos do energije.

PO FUŽINARJU

V slovo sodelavcu in prijatelju Ludviku

Naš kolektiv je izgubil enega svojih najboljših sodelavcev, dobrega prijatelja in tovariša, nam vsem dragega inž. LUDVIKA VESELA.

Tako iznenada, tako nepričakovano, da nismo mogli verjeti, da je resnično odšel od nas naš dolgoletni sodelavec in prijatelj Ludvik.

Pri našem kolektivu se je zaposlil kot 19-leten mladenič, kot diplomant gradbene srednje šole. Svoja otroška in šolska leta je preživel v svojem kraju, rodil se je 11. julija 1943 v kraju Stegne pri Moravčah.

Avgusta 1962 se je zaposlil pri nas na izgradnji elektrarne Ožbolt, kjer je tudi začel svojo strokovno in delovno pot. Od takrat do trenutka, ko je tako nepričakovano prekinil svojo uspešno pot, je opravljal vrsto pomembnih in odgovornih delovnih nalog.

Naj navedemo samo nekatere. Po prihodu iz JLA je prevzel dožnost vodje sektorja pri izgradnji elektrarne Zlatoličje, nadaljeval je pri izgradnji vpadnice v Sarajevo, kot šef gradbišča je nato delal pri gradnji ceste Avnoj Bihač—Jajce.

Naslednja tri leta je kot vodja gradbišča izvajal dela na viaduktih Slovenke: Devina, Vrhole in Preloge.

Nekako ob istem času je sklenil, da nadaljuje s študijem na VTŠ v Mariboru čeprav je istočasno prevzel odgovorno delo vodstvo izgradnje strojnice v Forminu.

Tako dobro kakor je napredoval

vala izgradnja strojnice, tako dobro je istočasno študiral in marca 1978 diplomiral. Prevzel je dolžnost vodje operative na TOZD. Posebna zadolžitev pa je bila še dokončanje del na HE SD-2.

Zatem sledijo nove naloge saj je kot odgovorni vodja del od prvih začetkov sodeloval pri izgradnji elektrarne Solkan na Soči. V tem zadnjem letu njegovega dela je sodeloval pri zaključkih del na Dravi in pri odpiranju novega gradbišča na Savi.

V teh podatkih ni izraženih vseh težav, dilem, samopremaganja, vseh občutkov, ki jih človek čuti ob uspehih. V teh podatkih ni vseh njegovih odločitev, volje, želja, da bo vse dobro, popolno in še boljše.

Za medsebojno sporazumevanje z njim ni bilo potrebno veliko besed, znal je občutiti, razumeti, znal je pomagati, znal je biti človek v pravem pomenu besede.

Nepolnih dvajset let je izgoreval v opravljanju strokovnih opravil, imel je mnogo zadolžitev tudi v samoupravnih organih in DPO na najodgovornejših dolžnostih.

Kot človeka so ga odlikovale najboljše lastnosti: izredna delavnost, odločnost, strokovnost, skromnost, potrpežljivost, trezno razsojanje in tovarištvo.

Sodelavci so ga spoštovali in cenili saj je znal prisluhniti slehernemu članu kolektiva, njegovim problemom in težavam. Za svoje delo je prejel mnoge pohvale in priznanja med njimi tudi

Ludvik Vesel

sindikalno priznanje in Gradišovo nagrado.

Kmalu po začetku svoje delovne poti, je spoznal tudi svojo življenjsko sopotnico, si ustvaril družino saj ostaja za njim žena in dva sinova.

Bil je še poln načrtov in želja, žal ga je bolezen neusmiljeno prekinila sredi njegove ustvarjalnosti.

V večernih urah dne 24. januarja 1981 je zastalo njegovo srce. Še nepolnih 38 let življenja in po tolikih letih dela v našem kolektivu.

Tovariš Ludvik bo ostal v našem spominu, toliko del je potrebno dokončati, tistih del, ki jih je on sam snoval, gradil in želel opraviti.

Dolžni smo mu zahvalo za vse kar je svoji prizadevnosti napravil za kolektiv, za skupnost nas vseh, za dobre medsebojne odnose kot strokovnjak, sodelavec in naš dober prijatelj.

ANDREJ JEŽ

Prvi izlet počitniške zveze v letu 1981

Počitniška zveza Ljubljana-Moste-Polje je 14. 2. 1981 organizirala enodnevni izlet: Ljubljana—Otočec—Stubica—Kumrovo—Podčetrtek—Vransko—Ljubljana.

To je bil prvi izlet v tem letu. Udeleženci izleta so bili tudi mladinci in štenci Gradisa TOZD GE Ljubljana ter tovariši in tovarišice iz vodstva PZ Ljubljana Moste-Polje.

Zaradi počitnic se mladinci iz starih družin na izlet niso prijavili, kar se je tudi poznalo pri številu udeležencev. Izlet je vseeno uspel in vsi udeleženci smo bili zadovoljni. V soboto ob 6.00 uri smo se zbrali. Bilo je hladno. Avtobus je prišel točno, takar smo se posedli, počakali nekaj minut in se odpeljali iz Ljubljane. V avtobusu je bilo toplo, zunaj pa se je videlo, da bo lep dan. Sonce je že vzhajalo, pa čeprav so žarki še prešibki, se je čutila moč in nežnost te velike zvezde.

Prvi postanek je bil v Otočcu. Kratek razgled, nekaj posnetkov in kava, čaj pa še kaj zraven se je prileglo in nam dalo moč za nadaljnjo pot.

Prišli smo v Stubico. Ogledali smo si muzej Kmečke vstaje in spomenik Matiji Gubcu, ostalo pa je tudi nekaj časa za nakup spominkov

in pisanje kartic. Nekateri so z dobro kapljico zalili prvi prihod v ta kraj.

Tudi posnetki pred muzejem in spomenikom niso izostali, ob zmenjenju uri smo bili spet v avtobusu in se peljali naprej proti Kumrovcu. Z zanimanjem smo si ogledali Titovo rojstno hišo. Pozorno smo poslušali vodičko, ki nas je seznanila s prostori v hiši in zgodovino Titove hiše in tega kraja.

Sledil je ogled spominskega Doma borcev in mladine, v katerem se organizirajo predavanja in politična šola.

Po ogledu smo šli na kosilo, ki se je prileglo in prišlo prav za energijo, katero smo potrebovali za kopanje v hotelu Atomske toplice v Podčetrtku, ki ga je zgradil Gradis.

Tudi tukaj ni manjkalo dobre volje in razvedrila, tako da smo se zadovoljni spet vrnili v avtobus in nadaljevali pot proti Ljubljani.

Vransko je bil še zadnja postaja našega izleta, kjer smo se ponovno okrepili s sendviči, potem smo srečno prišli v Ljubljano, se tovariško pozdravili in si zaželeli ponovnega srečanja na bodočih akcijah Počitniške zveze, ki ima geslo »SPOZNAJ DOMOVINO, DA JO BOŠ ČIMBOLJ LJUBIL«.

Milenko Nikić

Drobne vesti

SOLKAN: V TOZD Nizke gradnje Maribor so se že lansko leto odločili enkrat mesečno prevažati delavce iz gradbišča v Solkanu in Ljubljani na njihove domove. Na ta način so ustregli veliki večini delavcev predvsem iz BiH. Za letos pa so se odločili, da bodo vsem zaposlenim, ki prejemajo terenski dodatek, enkrat mesečno plačali prevoz domov z vlakom v II. razredu. Do plačila takega prevoza je upravičen vsak tisti delavec, ki se na delo vrne v dogovorjenem času in ima v tekočem mesecu opravljeno normalno število ur. V TOZD imajo od 535 zaposlenih, 401 takih, ki imajo kraj stalnega bivališča izven Slovenije. Plačani prevozi pa bi znašali mesečno 180.000 din.

ŠKOFJA LOKA: TOZD LIO Škofja Loka je v Beogradu Cvijičeva 63 najel poslovne prostore za novo organizacijsko enoto »Montaža«, katere dejavnost je montaža stavbnega pohištva in lesnega stavbarstva. Organizacijsko enoto »Montaža« vodi vodja enote Dragan Dodić, dipl. ing. rudarstva, ki enoto tudi zastopa in po posebnem pooblastilu predstavlja temeljno organizacijo LIO.

LJUBLJANA: TOZD Obrat gradbenih polizdelkov je pristopil v članstvo Privredne komore Jugoslavije — Sekcija za unapredjenje privredne saradnje sa Italijom. Za delegata v Sekcijo je delavski svet imenoval Jurija Klobučarja, dipl. gr. ing., in kot njegovega namestnika Janeza Pogačnika, dipl. gr. ing.

LJUBLJANA: Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije je na zadnji seji razpravljal o pripravi na problemsko konfe-

renco komunistov v gradbeništvu. Osnovo za razpravo predstavlja cilj, kako hitreje in ceneje graditi objekte, kako se izvaja stabilizacijska politika, o izkoriščanju delovnega časa in notranjih rezerv, zagotavljanju ekonomske in socialne varnosti delavcev v gradbeništvu in druga pereča vprašanja. Konferenca bo predvidoma aprila letos.

Zahvala

ob izredno boleči in nenadomestljivi izgubi ljubega moža in očeta

VESEL LUDVIKA
gradbenega inženirja

se iskreno zahvaljujem vsem članom kolektiva Gradis, TOZD Nizke gradnje Maribor, za vsestransko pomoč v doslej najtežjih trenutkih mojega življenja. Hvala vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, posebno sodelavcem iz Solkana in Mavčič. Hvala za darovane vence, tolažilne besede, ter pismena sozlagja. Hvala vsem njegovim najbližjim sodelavcem za častno stražo in časten sprevoz ob njegovem žalostnem slovesu.

Posebno hvala tov. Ježu za pretresljive poslovilne besede ob odprtem grobu.

Enako velja zahvala tudi članom kolektivov ostalih TOZD-ov Gradisa in skupnih služb.

žena Marja z otrokoma

Gradisov vestnik št. 159 — junij 1971

ZA KAJ DELAMO (VII)

Kultura delavcem - zašrt zaklad

O kulturi smo že pisali v naših nadaljevanjih, ko smo ugotavljali, da je kultura pastorka standarda, odnosi pa odraz kulture človeka. Pisali smo nedavno, ko smo objavili rezultate ankete, iz katere ugotavljamo pričakovano nizko raven kulturne omike in kulturnega življenja naših delavcev. Pisali smo tudi že prej ob drugih priložnostih, ko smo želeli spodbuditi naše delavce k večjemu izkoriščanju kulturnih dobrin.

● Potrošniška družba — zlo za kulturo

Pisati, prepričevati in spodbujati bomo morali vse bolj — ne le eni druge, marveč predvsem sami sebe. Spodbujati k čemu? V kulturnem udejstvovanju, bodisi aktivnem ali pa vsaj pasivnem, ki ima bolj množičen značaj.

V pretirani usmerjenosti k delu in zaslušku se kažejo tudi pri nas pojavi potrošniške družbe. Spremenjen način dela in zlasti življenja, ki izhaja iz pretiranega penjanja za zaslužkom, se spreminja odnos do kulturnih vrednot. Nesmiselno in nazadnjaško bi se bilo boriti proti tehničnemu napredku in materialni blaginji. Morali bi se pa postaviti po robu zgolj zadovoljevanju materialnih potreb, če le-te povsem zasenčijo resnične duhovne vrednote človeka.

Končni smoter socialistične, da ne rečemo vsake humane družbe, je vsestransko oblikovana in svobodna človekova osebnost. To bomo postopno dosegli, če bo kultura dostopna vsem delovnim ljudem. Zategadelj moramo v podjetju zavestno skrbeti za svojo kulturno podobo predvsem s programom, to je z uresničevanjem programa

izobraževanja in z zagotovitvijo ustreznih sredstev — tako denarnih kot neposrednih sredstev — posredovalcem kulture.

Kultura in umetnost bosta ob ustreznem spodbujanju postajali v vedno večji meri vsakdanja potreba delavcev tudi zato, ker se bo — sicer ob nihajočem naraščanju — stalno dvigala življenjska raven in povečal prost čas delavcev.

● Neposredne naloge

Odgovori na omenjeni vprašalniki o kulturnem življenju gradilsovcev povedo veliko. Analiza odgovorov lahko pove, kaj moramo konkretno storiti, da bi položaj izboljšali!

So pa še druge reči. Samoupravni sporazum o minimalnih standardih naravnih zavetij, da uredimo v vsakem naselju klubski prostor, ki naj služi kulturnemu življenju.

Vsak samski dom mora imeti družabni prostor za sestanke, pogovore, poslušanje radia in televizije, čitanje časopisov in knjig, za družabne igre in podobne aktivnosti v prostem času.

V podjetju — po možnosti pa tudi v enotah — moramo zadoščati delavca, ki bo sistematično skrbel za ustrezen raven kulturnega življenja naših delavcev. Naj namreč ne nekaj nalog njegovega delovanja: sodelovanje s kadroviki enot, z zvezo kulturnoprosvetnih organizacij Slovenije, s kulturnimi (gledališči npr.) in prosvetnimi ustanovami (delavskimi univerzami), skrb za izpolnjevanje

programov s tega področja kakor tudi skrb za smotrno uporabo sredstev za kulturno dejavnost.

Pomembna naloga podjetja na kulturnem področju je urejenost delovnega okolja. Sem spada čistoča, okusna opremljenost prostorov (ne s kitcem) s pohištvo, slikami, oblogami, urejenost zelenice in dovolnih poti in podobno. Še posebej pomembna je opremljenost prostorov, kjer se delavci zadržujejo daljši čas ali ob posebnih priložnostih. Taki prostori so: dvorane, jedilnice, hodniki, klubske in dnevnice, pisarniške sobe, kjer je veliko strank itd.

● Sindikat in kultura

Največ dela na področju kulture leži slejkoprej na sindikalni organizaciji.

Šesti kongres zveze sindikatov Jugoslavije je leta 1968 sprejel posebno resolucijo o kulturi. Ta zavezuje sindikalne organizacije, da prevzamejo odgovornost za kulturno delo neposrednih proizvajalcev. Med drugim zavezuje resolucija vsako sindikalno organizacijo, da aktivno sodeluje pri oblikovanju programa kulturnega udejstvovanja delavcev v okviru programa razvoja podjetja. Resolucija prav tako naroča organizacijam, naj se trudijo, da postane propagiranje kulture sestavni del kulturne politike in družbenopolitične akcije sindikata.

Sem sodijo tudi neposredne akcije, ki naj jim pomagata ali pa samostojno organizira sindikat, kot so: odpravljanje neplemenitosti, spodbujanje mladinske organizacije in predvsem javne uporabi kulturnih dobrin, organiziranje zanimivih predavanj, organiziranje kulturnozabavnih izletov angažirani narodnozabavnih ansamblov predvsem iz drugih republik itd.

Se največ gledajo naši delavci televizijo in bero časopise v klubskih in dnevnih prostorih v naših domovih in naseljih. Zato bi kazalo zlasti ob tej obliki kulturnega izživljanja naših delavcev razvijati nove in še bogatejše oblike, prek katerih bi se naši ljudje globlje spoznali z omiko človeka in tako bogatili sebe in družbo.

S. U.

Kaditi prepovedano? — Da ali ne?

Zadnje čase opažamo, da je v naši družbi vse bolj prisoten odpor proti kajenju v sklopu splošnega boja za čim bolj zdravo delovno okolje in z ozirom na boljše pogoje v katerih naj bi delali, saj se vse bolj zavedamo, vsaj nekateri, škodljivosti kajenja na človeški organizem. Medicinske službe so dokazale, da so kadilci bolj občutljivi na bolezni, ki napadajo predvsem dihalni sistem, saj je npr. število kadilcev obolenih za rakom na pljučih neprimerno večji, kot število tistih, ki obolijo za rakom na pljučih pa ne kadijo. Razen tega je dim, ki ga morajo vdihavati nekadilci, za le-te enako nevaren in strupen, kot da bi sami kadili.

Zavedajoč se škodljivosti kajenja, tako za kadilce, kot za nekadilce, ki so v družbi kadilcev in pravzaprav tudi sami na ta način pasivno kadijo,

so v številnih deželah sveta, predvsem v bolj razvitih uspeli doseči omejitve kajenja na določenih mestih in v določenih prostorih. Tako je prepovedano kaditi v sredstvih javnega prometa, kinematografih, v hotelih so ločene jedilnice za kadilce in nekadilce, kajenje je prepovedano tudi v športnih dvoranah, na sejah itd. Predvsem gre za to, da bi ločili kadilce od nekadilcev.

Tudi pri nas je glas nekadilcev in zagovornikov čistega delovnega okolja vse močnejši. Največ so na tem področju naredili v Srbiji, kjer je že v razpravi predlog zakona, v katerem je delno omejeno tudi kajenje v pisarnah. V Ljubljanski občini Šiška je pred nekaj več kot letom dni ustanovljen Klub nekadilcev, ki šteje že čez 1.000 članov.

Kajenje je družbena navada

Gledano fiziološko je kajenje predvsem navada, ki se je treba šele naučiti. Zanj veljajo iste zakonitosti teorije učenja, kot za pridobitev katerekoli življenjske navade. Po nekem številu uspešnih poskusov kajenja, ki so seveda ustrezno nagrajeni, bodisi, da so »poskuševalci« vrstniki občudovali ali pa sprejeli v svoj krog, bodisi, da je doživel občutek moškosti, odraslosti, enakopravnosti ipd., čemur se čez čas pridruži fizično ugodje, ki ga kadilec občuti pri kajenju, postane navada kajenja funkcionalno avtonomna, tako postane kajenje cilj sam po sebi. Kadilec je osvojil navado in čim dalj časa kadi in čim večje količine tobaka pokadi, tem težje se bo navadi odrekel.

Kajenje je predvsem družbena navada in sprejemljiva oblika obnašanja. V družbi še vedno velja za nekaj povsem normalnega, ne pa za deviantno obnašanje, kar dejansko je.

Kadijo vsi od kraja

Kajenje ni samo pravica odraslih, ampak, lahko rečemo, da kadijo vsi od kraja, otroci, mladina, odrasli. Kaže, da imata dom in šola pomemben vpliv na formiranje odnosov do kajenja. Starši kadijo vpricho otrok in tudi večina profesorjev kadi, povedo dijaki in učenci, če jih kdo vpraša zakaj kadijo. Doma in v šoli srečujemo dvojna merila: ena, ki veljajo za odrasle, ki jim je kajenje dovoljeno in jim pomeni celo prijetno družbeno navado, profesorjem in

učiteljem posebno med odmori drugo merilo, po katerem učenci bi smeli kaditi. Ker pa otroci in mladina želijo biti čim bolj podobni odraslim, po le-teh povzamejo navado kajenja.

Zakaj ljudje kadijo?

1. Odrasli ljudje kadijo, ker je kajenje samo po sebi zanje dovolj privlačno zaradi narkotičnega delovanja s primarnim stimulativnim učinkom in nič manj privlačno zaradi socialne varnosti samega krajana. Kajenje je postalo pravi družbeni obred reguliran s pravili bonton. Za kajenje dobi kadilec celo vnaprejšnjo pobudo iz svojega okolja.

2. Otroci kadijo, ker pač živijo v okolju, ki ga upravičeno lahko imenujemo kadilec. Otrok se že v najmlajšem otroštvu sreča z kajenjem, saj kadijo njegovi starši in vsi okoli njega. Otrok bo hotel posnemati tisto kar vidi v svojem bližnjem okolju, raziskoval bo tisto kar dobi v roke in prevzemal vedenje tistega, ga ima rad.

3. Mladina kadi zaradi tega, ker kajenje predvsem približuje obliki vedenja, s katerim mladostnik manifestira svoje socialne in psihološke potrebe in ena od oblik njegovega zadovoljevanja. Ker velja kajenje kot znak odraslosti in moškosti, je kajenje pri mladini tudi protest proti odraslim in znamenje neodvisnosti od odraslih. Fantje kadijo zato, ker želijo izgledati kot moški, dekleta pa zato, ker s tem manifestirajo svojo težnjo po odraslosti na eni in željo po enakosti na drugi strani.

CVETO PAVLIN

Pozor — snemamo poklice v gradbeništvu

Izobraževalna redakcija RTV Ljubljana pod vodstvom Daniela Čakša je vključila v program usmerjenega izobraževanja predstavitev poklicev gradbene stroke, predvsem z vidika praktičnega usmerjanja mladih.

Del poklicev bodo snemali v Kopru, drugi del pa v naši Železokrivnici in OGP Gradisa oziroma v lesnem obratu v Škofji Loki.

Tovarišu Čakšu iz RTV smo obljubili vso podporo in pomoč pri izvedbi te tako potrebne akcije. Prepričani smo, da bodo te oddaje veliko pripomogle k lažji odločitvi mladih za nadaljnje izobraževanje za izbor poklica.

Mladina tudi gradbeni poklici so lepi.

Prepričajte se sami.

L. C.

Nikola Novak — 60-letnik

Nikola Novak je letos edini 60. letnik Gradisa v Ravnah. Poznamo ga kot dobrega delovodja in človeka z bogato srčno kulturo.

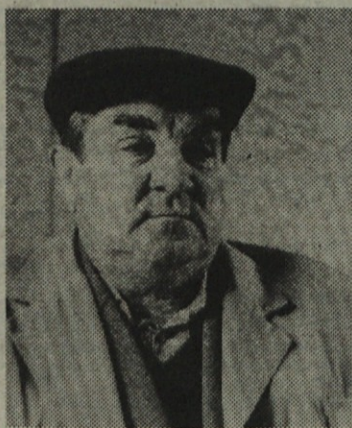
Naš Nikola je že star član gradisovcev v Ravnah, vsi ga dobro poznamo in cenimo njegovo delo in trud, ki ga vlaga v kolektiv.

Obiskal sem ga na gradbišču tovarne TAM v Mariboru, ki jo dograjuje tudi TOZD Ravne. Tovariš Nikola je Mariborčan in mu to gradbišče kar ustreza, saj je spet po toliko letih vsaki dan doma. Iz Raven se je vračal domov le tedensko.

In povprašali smo ga, da nam je o svojem delu in življenju sam nekaj povedal.

»V gradbeništvu sem se zaposlil 14. junija 1945. leta, in to pri takratnem podjetju Obnova v Mariboru. Delal sem kot tesar pri

obnovi raznih objektov in odstranjevanju ovir, ki jih je pustil sovražnik. Gradili smo most v Petanjak — izgrajevali tovarno TAM, kjer sem spet sedaj.

Leta 1951 sem prišel v Ravne. Prva leta so bila težka — z malo mehanizacije je bilo treba opraviti veliko dela. Delali smo od jutra do večera, pa večkrat tudi ponoči. Nič nam ni bilo težko, smo bili pač mladi.

Gradbišča v železarni Ravne so bila moj drugi dom. Tu sem preživel celih 24 let. Bilo je težkih, pa tudi prijetnih dni. Imel sem veliko dobrih prijateljev, bili smo tesno navezani drug na drugega, sedaj pa jih je vedno manj, živimo pač v drugačnih časih.

No — sedaj pa delam spet na gradbišču, kjer sem delal že pred 30 leti. Tu gradimo nove proizvodne prostore in to s čisto drugačno tehnologijo, tako tudi meni ne manjka dosti do upokojitve.

— Tovariš Nikola, kako pa kaj zdravje, izgledate kar čvrst možakar?

V vseh letih svojega dela, še nisem bil resno bolan, razen manjših prehladov — bolniške splohe ne poznam. Če bom zdrav,

tako naprej bom kar srečen, le grlo imam včasih suho, je hudo-mušno dejal.

— Drugo leto računate v upokojitve, pa me zanima, s čim se boste ukvarjali, ko ne bo več obveznega dela in skrbi.

Doma bom malo okoli svoje hiše urejeval — zmeraj se najde delo. Od kraja mi bo verjetno dolgčas, pa se bom moral že navaditi.

— V svoji skromnosti je tovariš Nikola svoje vrline in delovne uspehe kar zamlčal.

Lahko bi povedal, da je bil prvi predsednik delavskega sveta v Ravnah in leta 1952 sprejel orden dela. Železarna Ravne mu je v letu 1980 podelila priznanje in plaketo za dolgoletno uspešno delo pri izgradnji železarne.

Za njegov jubilej in 60-letnico mu iskreno čestitamo, ter želimo mnogo zdravja in osebnega zadovoljstva v njegovem življenju. Delovni kolektiv Gradisa Ravne.

RUDOLF LUDVIK

Zimsko športna rekreacija na Ravnah

Močni razgibanosti zimskega športa je pripomogla tudi letošnja dolga zima z obilo snega. Vsi ljubite-

Dekleta na startu

Iz vojske nam pišejo

Dragi sodelavci, lepe pozdrave iz hladne Postojne vam pošilja vojak Danilo Polanec. Tukaj se nahajam na obuki za deseterja. V mesecu juniju se vračam v Ajdovščino, kjer bom do konca vojnega roka.

Na vojaško življenje sem se že privadil. Imeli smo že prva streljanja, kjer sem se dobro odrezal.

Hrana je dobra, le letošnja dolga in mrzla zima se še kar vleče, tako da komaj čakam, da bo topleje.

Lepo pozdravljam vse skupaj v TOZD GE Maribor posebno pa še delovodjo Gjereka in instruktora Korena. Priporočam se za Gradisov vestnik.

Danilo Polanec
V. P. 3672-9
66230 Postojna

Gradisovci!

Mnogo delovnih uspehov doma in v tujini želi vam vaš delavec, zdaj vojak

Fikret Mustafić

lji zimskega športa so prišli na svoj račun.

V Gradisu TOZD Ravne je zimski šport zelo razgiban. Najbolj vneti smučarji, trenirajo skozi vso zimo, tako pri tekmovanjih dosegajo tudi dobre rezultate. Naši smučarji so na januarških sindikalnih igrah med Koroškimi gradbinci in gradbenimi kooperanti — osvojili prvo mesto in obdržali prehodni pokal v trajno last.

Da pa ne bi v tekmovanjih sodelovali le posamezniki, se je komisija za rekreacijo odločila organizirati sankaske tekme, za bolj masivno udejstvovanje.

Sankaske tekme so bile organizirane v petek popoldan, 13. 2. v Kotljah pod Uršljo goro. Za tekmovanje se je prijavilo preko 50 članov kolektiva in se tekmovanja tudi udeležilo. Sodelovali so mladinci, ženske in starejši člani kolektiva.

Proga je bila dobro urejena s precejšnjo višinsko razliko — od Iverčkega jezera, pa do Rimskega vrelca v Kotljah.

Športno vzdušje je bilo na višku, za kar je pripomoglo tudi lepo vreme.

Za pravilno organizirano in točno merjenje doseženih rezultatov sta pripomogla zimska športna sodnika iz Železarn Ravne.

Igre so potekale v prijetnem vzdušju in veselem razpoloženju sodelujočih.

Tekmovanje je bilo organizirano v treh disciplinah. Posamezno ženske-moški, ter v parih moški z žensko. Ker pa so naše dečve korajžne, jih tudi pri parih ni zmanjkalo, tekmovanja so se udeležile v polnem številu, saj drugače ne bi bilo taprvega razpoloženja. Moški smo bolj žalostni, če smo sami.

Prvo mesto pri ženskah — posamezno je dosegla Štinek Kristina, pri moških pa Kert Miran. V parih sta osvojila prvo mesto, Oderlap Sonja in Horjak Andrej. Vsi ostali so odlično vozili.

Kljub strmi progi ni bilo večjih padcev. Tekmovanje smo uspešno z zadovoljstvom pred mrakom zaključili.

In kam Korošci — po veselju ali žalosti — v gostilno, vendar. Napotili smo se v prijetno gostilno pri Toniju v Kotljah, kjer je bil vnaprej rezerviran prostor. Na hitro smo zbrali sredstva za okrepčilo in ob prijetnem kramljanju dočakali podelitev priznanj, od prvega do petega mesta.

Priznanja in pokale je pripravila sindikalna organizacija, podelil jih je predsednik sindikata, tovariš Ring Pavel.

Ob prijetni glasbi se je tudi zapple-

salo. Zahvalili smo se organizatorjem tekmovanja in izrazili željo, da se v tako velikem sestavu še večkrat srečamo.

Upamo, da se bo pri takšnih tek-

movanjih, v bodoče udeležilo še več članov kolektiva. Tako bomo popestrili družbanost in se bolj spoznavali med seboj.

LUDVIK RUDOLF

Počitek na poti do starta

Dolga je bila pot do cilja

Zaključek je bil pa pri Toniju

Ločani so bili tudi tokrat uspešni

Tudi v Gradisu ima tek na smučeh vse več privrženecv

XX. zimske športne igre

Zmagoslavje Ravenčanov

Vsakoletno zimsko srečanje delavcev Gradisa na snegu je pravi praznik. Stiski rok, prijetna kramljanja, poslovni razgovori, vedri nasmehi in športno zagnanost je čutiti na vsakem koraku. Vse to je videti na takšnih srečanjih, ki so v Gradisu že tradicionalna. Letos še posebno, saj so ta srečanja praznovala že 20. jubilej.

Resnična škoda bi bila, da bi z nekimi ukrepi preprečili tovrstno športno aktivnost, ki je med našimi delavci vse bolj priljubljena. To kaže tudi vse večjo udeležbo in tudi vse boljšo pripravljenost tekmovalcev. Le malo je takih, ki bi si prvič in zadnjič nadelu smučarsko opremo le na dan tekmovalstva in se pomerili s svojimi vrstniki. Tudi motto tekmovalstva je bil bolj v olimpijskem načelu, da je bolj pomembno sodelovati in zmagati.

Najboljši so se seveda trudili za vojitev pokalov in kolajn, vrstni

red po posameznih kategorijah je bil naslednji:

REZULTATI XX. ZIMSKIH ŠPORTNIH IGER GRADIS 1981

VSL ŽENSKÉ DO 30 LET

1. Stanonik Janja, LIO
2. Milenkovič Duša, Jesenice
3. Bandelj Damjana, Jesenice
4. Kret Slava, Ravne
5. Jokič Bernarda, PB Ljubljana

VSL ŽENSKÉ NAD 30 LET

1. Gregorič Vesna, DSSS
2. Oranjak Barbara, Celje
3. Kežar Polona, LIO
4. Kocjančič Joži, DSSS
5. Rojnik Alenka, Celje

VSL MOŠKI NAD 40 LET

1. Hercog Janez, Ravne
2. Vidic Tone, Jesenice
3. Oman Anton, LIO
4. Zupan Jože, Jesenice
5. Stanonik Pavle, LIO

VSL MOŠKI OD 33—40 LET

1. Božič Črtomir, GE Maribor
2. Rubin Peter, GE Maribor
3. Pirc Sašo, GE Ljubljana
4. Skrubelj Boris, Ravne
5. Kopic Alojz, GE Ljubljana

VSL MOŠKI DO 33 LET

1. Polajnar Alojz, DSSS
2. Sluga Miran, Jesenice
3. Luštrik Karel, LIO
4. Zupan Marjan, Jesenice
5. Skrinjer Avgust, Ravne

TEKI ŽENSKÉ DO 30 LET

1. Stanonik Janja, LIO
2. Kranjc Anica, Ptuj
3. Kupljen Marjana, Ravne
4. Lopuh Marjana, Ravne
5. Tarman Dušica, Jesenice

TEKI ŽENSKÉ NAD 30 LET

1. Žigon Helena, Železokr.
2. Mlakar Irena, LIO
3. Baloh Cilka, Jesenice

4. Stupar Ani, Int. banka
5. Grandič Anka, Int. banka

TEKI MOŠKI NAD 40 LET

1. Hercog Janez, Ravne
2. Stanonik Pavle, LIO
3. Oblak Ciril, LIO
4. Markež Tine, Jesenice
5. Stanonik Slave, LIO

TEKI MOŠKI OD 33—40 LET

1. Rant Silvo, LIO
2. Frelj Milan, LIO
3. Horjak Andrej, Ravne
4. Kopic Alojz, GE Ljubljana
5. Potočnik Jože, LIO

TEKI MOŠKI DO 33 LET

1. Piber Ivan, Jesenice
2. Gregorič Peter, Jesenice
3. Oman Matej, PB Maribor
4. Skratek Anton, Ravne
5. Kokalj Lado, Ptuj

ehodni pokal so v trajno last prejeli Ravenčani

Požrtvovalno z eno smučjo skozi cilj — Marjan Starovasnik

SKUPNI VRSTNI RED

1. GE Ravne
2. GE Jesenice
3. LIO Škofja Loka

Pohvaliti moramo tudi prizadevne organizatorje OOOZS TOZD GE Jesenice, ki so v okviru danih možnosti skrbno pripravili tekmovanje skupaj s SK Rateče Planica.

MATIJA KRNC

OPRAVIČILO

V januarski številki smo na 15. strani v članku Tradicija se nadaljuje objavili dve fotografiji. Podpis k drugi fotografiji je bil napačno objavljen, saj je na fotografiji Dušan Marinšek, politkomisar 1. inženirske brigade VII. korpusa, ki je spregovoril o sodelovanju.

Za pomoto se opravičujemo.
Uredništvo

Kako smo s športom v Gradisu?

Smo že v drugem mesecu letošnjega leta. Pred nami so že tudi zimske igre, kjer bodo nastopili iz naših TOZD delni športniki, med njimi tudi kaki športnik. Bo pač množica ljudi, ki si bo pripela take ali drugačne smučke. Mogoče bo tudi malo cikalo na revijo pisane smučarske opreme. Tekmovanje bo iztisnilo iz tekmovalcev nekaj znoj, enemu več drugemu nekaj manj, oziroma občasnemu ali delnemu športniku jasno veliko več. V tem primeru pa si vsak pri sebi postavlja seveda na tihem vprašanje, da pri taki izgubi znoj ni uspeh večji.

Iz pregovora da se »brez muje čelvelj ne obuje« se posameznik tudi ta resnica, da brez truda in vaj ni športnega uspeha, zato pa mnogo več znoj. Mnogo je še mislečih, da je dovolj samo udeležba na nekem tekmovanju, vendar temu vedno ni tako.

Če pogledamo v Gradis, največ zvezo, da je veliki kolektiv s skoraj 8.000 zaposlenimi. Občasno tudi slišimo, preberemo ali vidimo na ekranih kaki skromen podatek kako veliki smo, kaj predstavljamo v republiškem in zveznem merilu v gospodarskem ter tehničnem smislu.

Kako smo s športom v Gradisu? V kolikor smo iskreni lahko rečemo, da dokaj slabo. Nebi posegali v daljšo preteklost, ampak kako leto nazaj. Mejnik bi postavili ob 25-letnici republiških športnih iger, ko smo poslednjič osvojili prvo mesto, od tega časa naprej pa se s težavo prebijamo med prve tri. Kje naj iščemo vzrok za stagnacijo v športu. Marsikdo pomisli ali reče na glas, da iz tako velikega kolektiva ni problema najti toliko dobrih športnikov za sestavo močne reprezentance. Res je drugo — je problem sestaviti povprečno reprezentanco. Imamo sicer nekaj izjem, ki v določenih vrstah športa redno vadijo in nastopajo, toda vse to je premalo.

Žal imamo nekaj panog, ki čez leto ne delajo, ne vadijo niti ne nastopajo, nastopijo pa v reprezentanci, katera nastopa na področnih ali republiških tekmovanjih. V vrstah ali panogah športa gotove skupine res aktivno delujejo, vendar pa se ne pomlajajo, manjka mladi naraščaj.

Taki športniki, ki so aktivni lahko dosežejo neke uspehe. Minili so časi, ko so nekateri tekmovali več na srečo, kot na znanje, danes je nasprotno, le dober in izvežban športnik lahko nekaj doseže.

Kako bo v bodoče s športom v Gradisu, najbrž nič kaj posebnega, rajši še nazadovanje kot napredek, če se nebo s pomočjo vseh organizacij Gradisa pristopilo k široki agitaciji za tiste panoge, ki niso vezane na drage športne rekvizite in igrišča. Vključiti bo treba vse entuzijaste ali bivše aktivne športnike, sindikat predvsem pa mladino za aktivizacijo športa. Z malo dobre volje in učinkovito propagando bo se še dalo pripeljati naše športnike na kakovostno raven. Poleg že navedenih dejavnikov, se morajo vključiti tudi samoupravni organi in vodilni delavci v pomoč propagiranja za šport v Gradisu. Ni več nobena tajnost, da nekatere sorodne delovne organizacije z mnogo manjšim številom zaposlenih imajo večje število športnikov, ki so sposobni nastopati in tudi doseči zavidljive uspehe. Mogoče bi bilo zanimivo malo pogledati preko naših ograj, kako to uspevajo druge, ter navezati stike in prenesti njihove izkušnje.

Znano je, da so športniki tudi dobri delavci in tudi manj bolujejo. Vsestranska korist bo, če zaživi zopet šport v Gradisu.

LUDVIK ŠNAJDER

5. Gradisov šahovski hitropotezni turnir

Tudi letos zmaga Mariborčanov

Kot vsako leto, tako smo tudi letos v Gradisu organizirali hitropotezni šahovski turnir. Letos je to bil že peti po vrsti. Udeležilo se ga je 22 šahistov, to je nekoliko manj kot lansko leto, ko je nastopilo 31 šahistov. Tekmovanje so letos organizirali šahisti skupnih služb, bilo pa je

17. januarja v veliki sejni sobi na skupnih službah.

Boji na turnirju so bili zelo zanimivi in dokaj izenačeni, edino je prvo mesto superiorno osvojil mojsterski kandidat **Hevir**, saj je premagal vse svoje nasprotnike, drugoplasiranega pa je pustil za seboj tri točke in pol.

Šahisti so igrali po Bergerjevem sistemu, kar pomeni vsak z vsakim. Prav zaradi tega je bilo tekmovanje izredno naporno in utrudljivo, saj so šahisti igrali cel dan. Boji za šahovnico in seveda rezultati pa so pokazali, da imajo najboljše šahiste v tozdu GE Maribor.

Končna razvrstitev najboljših deseterice je bila taka:

	točk
1. Hevir	21
2. Dular	17,5
3. Berke	17,5
4. Ivič	16,5
5. Sinanović	16,5
6. Grindl	15,5
7. Zakič	15,5
8. Jovičević	13,5
9. Trnavčević	12
10. Homec in Gretar	9,5

BOJANA JUVAN

Sičo Jovičević

GRADISOV VESTNIK izdaja organizacija združenega dela gradbeno industrijskega podjetja GIP Gradis Ljubljana. Izhaja mesečno v 10.000 izvodih. Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Milenko Nikić, Ludvik Šnajder, Franjo Štromajer, Rudolf Ludvik, Zorana Klun, Mirko Zemljič. Glavni in odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tehnični urednik Matija Krnc. Tiska tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani. Naslov uredništva: GIP Gradis Ljubljana Šmartinska 134 a, 61000 Ljubljana.

NAGRADNA KRIŽANKA V DANAŠNJI ŠTEVILKI

Med tistimi, ki boste poslali pravilno izpolnjeno križanko do 15. marca 1981 bomo izžrebali tri nagrajence, ki bodo prejeli naslednje nagrade:

1. nagrada	300 din
2. nagrada	200 din
3. nagrada	100 din

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite na naslov: Uredništvo Gradisovega vestnika, GIP Gradis Ljubljana, Šmartinska 134 a, 61000 Ljubljana.

Nagradna križanka

[illegible]